

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni odelci: Ljubljana, Selem-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina knaše mesečno 80 din.
Za izposojnino 50 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strosmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Dva važna govora

Se vedno se vojni aparat ni sprožil v nove smeri. Z izjemo povečane letalske delavnosti na zapadu, ki napoveduje vedno hujše borbe v zraku, je na ostalih bojiščih doslej še vse »normalno«. To seveda ne pomeni, da bi moralno tako tudi ostati, kajti že so tu znanili novih dogodkov, ki napovedujejo prejšnje razširjenje kakor pa omejitve sedanje borbe. To nam ponekod odkrivajo konkretne vojaške priprave, drugod pa živahna diplomatska delavnost, ki je doslej skoraj vedno pomenila uvod v večje vojne dogodke. Končno smo te dni spet slišali tudi nekaj govorov, ki nam prav tako napovedujejo prejšnje povečanje kakor pa poenostajenje vojne borbenosti na obeh straneh. Tudi te govore lahko smatramo zato bolj za priprave novih vojnih dogodkov kakor pa za izraz vojnega zastaja. V to vrsto moramo šteti prdvsen oba najnovejša govora: govor nemškega kancelarja Hitlerja pred spomenikom žrtvam iz svetovne vojne v Berlinu ter govor ameriškega predsednika Roosevelta na banketu novinarjev v Washingtonu v soboto zvečer.

Dasi sta bila ta dva govora spregovorjena brez kakršnekoli medsebojne povezanosti, se vendar vpletata v sedanji razvoj kot medsebojno dopolnjujoči se pojavi in napovedi bližnjih dogodkov. Oba sta, kakor se to samo po sebi razume, zgrajena na predpostavki končne zmage, vendar na različnih osnovah zaupanja v končni uspeh. Oba govornika pripisujeta tehnični pripravljenosti za nadaljnje vojne preizkušnje največji pomen, seveda pa se pri tem razlikujeta v oceni možnosti, ki jih lahko vojna tabora izkoristita sebi v prid. Roosevelt je prepričan, da bo ameriška proizvodnja, ki bo odselej povsem na razpolago Veliki Britaniji kot »prvi obrambni liniji« Zedinjenih držav Severne Amerike, dovolj močna, da bo Angliji zagotovila zmago. Hitler pa je prav tako trdnega mnenja, da je Nemčiji že doslej uspelo pripraviti vsa potrebna sredstva za izvajanje odločilnih uspehov v najkrajšem času.

Roosevelt je našel dosedanje ukrepe za čim izdatnejšo in uspešnejšo pomoč Veliki Britaniji, kakor izglasovanje zakona o posojanju vojnega materiala, odobritev sedmih milijard dolarjev izrednih kreditov za povečanje proizvodnje, naraščanje in pospeševanje brzine proizvodnje ter stalno zalaganje Anglije z vsem, kar je še sedaj na razpolago, opozoril pa je tudi na borbenost angleškega naroda ter na podporo, ki jo ta dobiva iz svojega imperija. Iz sklepa, da postane Amerika v najkrajšem času prava »orožarna demokracija«, izvaja Roosevelt zaključek, da bo angleški narod s svojimi zavezniki prestal vse nadaljnje preizkušnje.

Hitler pa izvaja svoje zaupanje v končni uspeh iz dosedanjega razvoja dogodkov ter iz dosedanje nemške pripravljenosti, ki da bo kos vsem nalogam tudi v bodoče. Tako pravi med drugim: »Za nami je po delu bogata zima. Kar je še bilo treba izboljšati, se je izboljšalo. Naša vojska je najmočnejša v vsej nemški zgodovini... Nobena sila in nobena podpora na svetu ne more več spremeniti izida te vojne.« Pri tem Hitler tudi konkretno napoveduje: »Čez zimo se je bojevanje omejilo na kopno, toda sedaj se bo vojna nadaljevala na kopnem, na morju in v zraku... V pretekli zimski dobi je moral v prvi vrsti naš italijanski zaveznik nositi vse breme napada. Odslej bo zopet nemška vojska prevzela svoj delež.« Hitler torej napoveduje poostreno podmorniško vojno in povečano letalsko bojevanje ter daje slutiti, da bo pri tem nemška vojska spet prevzela »svoj delež«. Tako smemo po njegovi izjavi pričakovati bližnji nemški poseg v razvoj vojnih dogodkov, ki se že dolgo napoveduje. Hitler je pri tem dejal: »Odločno slopamo v leto 1941, da dokončamo, kar smo lani začeli. Vseeno je, na kateri zemlji, na katerem morju in kje v zraku se bodo borili nemški vojniki. Oni vedo, da bo ta borba za večne čase odločila o usodi, svobodi in bodočnosti nemškega naroda.« Tudi te izjave lahko tolmačimo v duhu poslednjih Göbbelsovih izjav, da namreč Hitler napoveduje odločilni uspeh že v tem letu. Tudi v tem je razlika med Hitlerjem in Rooseveltovim govorom. Po njej lahko spoznamo pomen, ki ga ima za oba vojna tabora čas. Nemčija se je odločila izvajati odločitve že letos, za Veliko Britanijo pa je glavno, da vzdrži, dokler ne bo začela v vsem obsegu delovati ameriška pomoč.

O učinkovitosti te pomoči pravi Roosevelt, da ne sme danes »nihče v Evropi in Aziji dvomiti, da je Amerika trdno odločena zaščiti demokracijo... Svet zdaj ni več v dvomu o naših namerah. Danes že lahko govorimo o totalitarnem nastopu Zedinjenih držav.« Glede pomoči Veliki Britaniji in njenim zaveznikom pa ugotavlja: »Od danes dalje bo ta pomoč naraščala in vedno bolj naraščala, dokler ne dosežemo končne zmage.«

Te Rooseveltove izjave, dopolnjene še s prejšnjimi njegovimi izjavami o načelih svobode vere, svobode govora, odstranitve strahu in odprave bede ka-

Mednarodna situacija razčiščena

Pričenja se usodno merjenje sil med obema taboroma — Glavna borba se bo bila zaenkrat na morju in v zraku

New York, 17. marca. j. (AR) V ameriških krogih smatrajo, da je z Rooseveltovim in Hitlerjevim govorom postal položaj v razdelitvi vojnih taborov dokončno popolnoma jasn. Rooseveltov govor praktično pomenja vojno napoved Nemčiji, dasi formalna napoved mogoče nikoli ne bo sledila. Oba tabora sta si zdaj povsem na jasnem, da se pričenja usodno merjenje sil, od katerega bo odvisen bodoči obraz sveta. V londonskih krogih se dijo, da je zdaj tudi povsem jasno, da se bo glavna borba med obema taboroma bila na morju, in sicer v prvi vrsti za prekoceanska poto. To prepričanje naglaja obema taboroma čim hitrejšo in čim močnejšo oborožitev na morju. Nedvomno bo to od Zedinjenih držav zahtevalo velikanski napor, toda Rooseveltov poziv k nagli delavnosti bo naletel v Zedinjenih državah na popolno razumevanje. Povsem jasno je, da mora Amerika skupaj z Anglijo računati na oceanu na močnega nemškega nasprotnika. Nihče si ne utvarja, da bo pomenila napovedana nemška podmorniška vojna največjo in najtežjo preizkušnjo v prvi fazi merjenja sil obeh taborov na Atlantiku.

Mnenje tiska v Ameriki

New York, 17. marca. j. (Ass. Press.) Listi zaenkrat sicer še ne objavljajo obsežnejših komentarjev, vendar pa podčrtavajo glavne misli Rooseveltovih izjav, ter jim dodajajo svoje pripombe. Značilno je, da so se doslej vsi listi vzdržali komentiranja Rooseveltovih napovedi glede ameriške pomoči Angliji na morju, ugotoviti pa je mogoče naraščajočo bojovnost in zmerom ostrejšo besedo proti taboru držav osi. Nekateri ameriški listi že povsem neprikrito pišejo, da je Amerika zdaj praktično v vojni in da mora zaradi tega igrati tudi zmerom bolj pozitivno vlogo v vsem, kar lahko daje Angliji večjega poguma in jo podpira v letalskih in pomorskih napadih na Nemčijo. Večina ameriških listov piše v zvezi z Rooseveltovim govorom, da je ameriško ljudstvo pripravljeno prevzeti nase žrtve za stvar demokracij in da se v polni mери zaveda odgovornosti, ki jo je prevzelo nase s pristankom, da postane Amerika orožarna demokratskega tabora.

Le malo listov kritizira Rooseveltov govor. Ostrejšo kritiko iznašata edine »Chicago Tribune« in »Detroit Free Press«. »Chicago Tribune« piše, da je Rooseveltova taktika precej napačna. Predsednik Zedinjenih držav danes samo daje z obema rokama, dočim ne dobiva nikakega povračila. »Detroit Free Press« pa piše, da je ameriško ljudstvo sicer pripravljeno prostovoljno vzeti nase nove žrtve, toda potrebuje garancije, čemu bodo te žrtve služile. Roose-

velt pa v svojem govoru ni dal zadostnih garancij, da se sila ameriškega naroda, ki jo poziva k pospešenemu delu, ne bo uporabila v zgolj vojaške svrhe.

»New York Times« posebno poudarja, da pomeni ameriška odločitev brezpogojnega sodelovanja z Anglijo najzahtevnejše obratitve v sedanji vojni ter zlasti obratitve v usodi vseh svobodoljubnih narodov širom sveta.

»New York Herald Tribune« pravi, da je pomeni ameriškega odločitve brezpogojnega sodelovanja z Anglijo najzahtevnejše obratitve v sedanji vojni ter zlasti obratitve v usodi vseh svobodoljubnih narodov širom sveta.

Washington, 17. marca. AA. (DNB) Govor predsednika Roosevelta je naletel na razumljivo zadovoljstvo v vseh tistih krogih, ki so pristali čim večje pomoči Veliki Britaniji. Senator Glas, eden izmed članov senatskega odbora za izdelavo zakona o pomoči Veliki Britaniji, je posebno poudaril, da je predsednik Roosevelt jasno orisal cilje Zedinjenih držav. V opozicijskih krogih pa zelo ostro kritizirajo Rooseveltov govor. Znani senator Ney je izjavil, da pomeni govor vzpodbujanje Anglije, Grške in Kitajske. Rekel je tudi, da vsi predsednikovi argumenti niso prepričljivi.

Odmev v Angliji

London, 17. marca. AA. (Reuter) Diplomatski urednik agencije Reuter piše: Rooseveltov govor so v Londonu sprejeli kot najjasnejšo obljubo o ameriški pomoči. Poudarjajo, da je Roosevelt posebno podčrtal nujnost pomoči v ladjah. V Londonu smatrajo, da pomeni Rooseveltov govor veliko spodbudo, ker se jasno vidi, da obstoja med angleško in ameriško vlado popolno soglasje.

London, 17. marca. s. (Columbia BS) Razpravljajoč o večeršnjem govoru predsednika Roosevelta, pravi »Daily Telegraph«, da je to eden najvažnejših trenutkov v zgodovini sedanje vojne. »Daily Express« pripominja, da Zedinjene države sicer niso napovedale Nemčiji vojne, da pa se nahajajo, kakor je dejal v soboto general Smuts v nenapovedani vojni z osnimi velesilami. Rooseveltov govor je več nego samo grožnja nacionalnemu socializmu. Roosevelt je opozoril ameriški narod, da mora vse storiti, kar je v njegovi moči, če hoče zmagati. List pripominja, da je to opozorilo važno tudi za angleški narod.

»Times« pravi, da je bil govor v Angliji sprejet s priznanjem in hvaležnostjo. Angličji bodo sedaj šli na delo s podvojeno silo in so prepričani, da bodo prestali vse preizkušnje. Ameriški narod je pokazal, da je zedinjen od ene obale do druge.

Stališče držav osi

»Rooseveltu ni do tega, da okrepi demokratski sistem, temveč, da zadosti svoji želji po nadoblasti«

Berlin, 17. marca. AA. (DNB.) V tuki, njih političnih krogih Rooseveltov sobotni govor ni zbudil nobenega odmeva. Če Roosevelt poskuša, da bi se obrnil na nemški narod kot tak, bo že dobil prirezen odgovor nemškega naroda. V trenutku, ko je treba računati s tako številnatimi, resnimi in važnimi stvarmi, na Wilhelmstrasse nimajo časa, da bi se bavili z razpravljanjem o praznih vprašanjih.

Berlin, 17. marca. AA. (DNB.) Nemška diplomatska politična korespondenca piše med drugim:

Zdi se, da ima sedanja vlada Zedinjenih držav namen zavreči načela Washingtona in Monroejeve doktrine. Predsednik Roosevelt nima poga, da bi odkrito povedal to, kar v resnici želi in hoče. Svoje napadalne namene krije izgovorom, da želi obvarovati demokracije držav pred diktaturami, kakor da bi n. pr. bila v Grčiji demokracija. Pri utemeljevanju svojih ciljev se predsednik Roosevelt poslužuje nerazumnih trditve, da države osi odkrito žele streti vse »sisteme vladavin, ki temelje na volitvah, in to ne samo na lastnem prostoru, temveč tudi na ameriški celini.« Ta drzna trditev, ki se v nobenem primeru ne more nanašati na Evropo, kjer med državami trojne zveze obstoje ne oblike vladavin, predstavlja za ameriško celino posebno propagandno geslo. Rooseveltu sploh ni bilo do tega, da »okrepi demokratski sistem«, pač pa da zadosti svojim željam po nadoblasti. Po njegovem pojmovanju je Severna Amerika prebrodila stadij Monroejeve doktrine in ima

že popolno istovetenje z angleškimi vojnimi cilji. To pomeni, da je Amerika dejansko že opustila svojo nevtralnost in da hoče biti odselej samo še »orožarna demokracija«. Lahko torej že govorimo o njenem posegu v vojno, seveda ne da bi ta poseg zamenjali že s pravim bojevanjem. To je gotovo tudi najpomembnejši zaključek, ki ga lahko napravimo iz Rooseveltovih izjav.

V Berlinu in Rimu so mnenja, da bo ameriška pomoč Veliki Britaniji prišla prepozno, da bi mogla odločiti o izidu sedanje borbe. Zato je tudi Hitler dejal: Nobena sila in nobena podpora na svetu ne more več spremeniti izida te

danes nalogo, nadzorovati ves svet. Pri obnovi sveta bodo Zedinjene ameriške države, kakor je dejal Roosevelt, igrale veliko vlogo. S tem postaja načrt sedanjega predsednika USA jasnejši. Po njem je treba uvesti svetovni red, ki bo po njegovem okusu, red, ki bo njegovim sovražnikom vsiljen in ga bodo morali sprejeti. Narod kakršni je nemški, ki nosi odgovornost za neznošen versajski sistem, nima pravice, zahtevati zase vodstvo pri obnovi Evrope, še manj pa vodstvo pri obnovi sveta. Evropska celina odklanja vsako severnoameriško vmešavanje, naj ima kakršno koli obliko, zato, ker je to vmešavanje nesprejemljivo in nevarno, in če bo treba, bo Evropa ta poskus odbila z najostrejšimi sredstvi.

Kaj pravijo v Rimu

Rim, 17. marca. AA. (DNB.) Na italijanskih pristojnih mestih dozdaj niso dali nobenega službenega komentarja v zvezi z zadnjim Rooseveltovim govorom, pač pa se omejujejo le na načelne komentarje italijanskega tiska. V italijanskih političnih krogih smatrajo, da bi bil razburiliv ton tega govora in argumenti, ki jih je podal predsednik Roosevelt prikladnejši za časopisne razprave, kakor pa za to, da se do njih zavzame uradno stališče.

Rim, 17. marca. AA. (Stefani.) »Illustrazione italiana« prinaša članek Spectatorja, posvečen ameriškim dobavam Angliji. V članku se poudarja, da »se je predsednik Roosevelt odločil, da Zedinjene države« Tudi to napoveduje, da bo hotela Nemčija izsiliti odločitev še to leto. To je končno razlog, zakaj moramo že v najkrajšem času pričakovati velikih dogodkov. Vojna stopa sedaj v novo fazo, v kateri bodo razen evropskih odločilni tudi širši svetovni činitelji. To nam pojasnjuje, zakaj sta velesili osi prav sedaj povabili japonskega zunanjega ministra Macuoka na razgovore v Berlin in Rim kajti od njih naj bi bila sedaj odvisna tudi končna japonska odločitev, ki naj bi pomenila protiutež proti ameriški odločitvi. Vojna se torej vidno širi z evropskih na svetovne razdalje.

žave posežejo v evropski spopad zaradi obrambe pred morebitnim napadom držav osi. Gre za mistifikacijo, ker zemljeplje in logika govorita o netočnosti teh trditve. Roosevelt ve zelo dobro, da njegova država ni v nevarnosti. Posredovanje USA v spopadu ima čisto ideološke razloge in cilj, da stre totalitarne režime v imenu nekakšne demokracije in svobode. Z izvajanjem zakona o podpiranju Anglije so Zedinjene države storile prvi vojaški korak in odkrito kršile mednarodne konvencije, skienjene v Haagu glede nevtralnosti. Toda države osi so že računale s stališčem Amerike. Ministrski predsednik Mussolini je že 23. februarja dejal, da bi ameriške pošiljke, če naj bi bile učinkovite, morale prispeti na določen kraj in nadomestiti uničeno industrijo v Angliji. Poleg tega se podmorniška vojna še ni začela, kakor je to dejal voditelj Nemčije Hitler.

Članek zaključuje svoja izvajanja s pripombo, da je potrebna evropska vzajemnost v boju proti anglosaksonski hegemoniji.

Rim, 17. marca. AA. (Stefani.) V rimskih političnih krogih pravijo, da so zadnji govor voditelja Nemčije sprejeli po vsej Italiji z največjim zadovoljstvom. Italijansko ljudstvo je zlasti toplo sprejelo tisti odstavek Hitlerjevega govora, v katerem se je bavil z vrednostjo in žrtvami italijanskega vojaka, kakor tudi s pomenom italijanskega sodelovanja v skupnem boju proti skupnemu sovražniku.

Japonski glas

Tokio, 17. marca. s. (Columbia BS) Uradni japonski list »Japan Times«, ki izhaja v angleščini, pravi k večeršnjemu govoru predsednika Roosevelta: Roosevelt hoče ves svet potegniti v vojno. To pomeni, da nastaja svetovna vojna. Demo-

Oboroževanje Amerike

1400 milijard dinarjev za oboroževalne namene

Washington, 17. marca. s. (Columbia BS) Finančno ministrstvo sedaj proučuje načrte za povečanje davkov v Zedinjenih državah, ki bodo potrebni za odobritev kreditov za izvedbo zakona o posojanju vojnega materiala. Že doslej je namreč kongres odobril letos oziroma v tekočem proračunskem letu 26 milijard dolarjev (1400 milijard din) za oboroževalne svrhe, med tem ko znaša proračunski kritje samo 8 milijard (432 milijard din). Finančni minister Morgenthau je nedavno sporočil, da bo samo eno tretjino nastalega primanjkljaja kril z novimi notranjimi posojili, ostalih 12 milijard dolarjev bo torej treba kriti z novimi davki.

Gradnja 300 ladij za trgovsko mornarico

New York, 17. marca. j. (AR) Kakor poroča dopisnik agencije International News Service iz Washingtona, je treba pričakovati, da bo predsednik Roosevelt v kratkem objavil nov ogromni mornariški gradbeni program, ki bo v prvi vrsti vseboval gradnje iz trgovinske mornarice. Novi Rooseveltov načrt bo določil gradnjo najmanj 300 novih trgovinskih ladij. V ta namen bo za začetek potrebnih pol milijarde dolarjev, ki bodo vzeti iz sedemmilijardnega kredita za pomoč Angliji. Načrt novega gradbenega programa je zdaj v rokah tehničnih strokovnjakov. Formalno bo načrt objavljen, čim bodo določene zadnje podrobnosti, glede katerih se bo

Nemčija in Francija

Berlin, 17. marca. AA. (DNB) Stališče Nemčije do Francije in francoske vlade v Vychyvu je prej ko slej nespremenjeno. To ugotavljajo danes na Wilhelmstrasse v zvezi z vprašanjem nekega zastopnika tujega tiska.

Vieh, 17. marca. AA. (DNB) Generalni tajnik za oskrbo Achard je odpotoval v Pariz, kjer bo z nemškimi in francoskimi oblastmi razpravljajl o raznih vprašanjih, ki so v zvezi z oskrbo prebivalstva z življenjskimi potrebščinami in z njihovo razdelitvijo.

Pariz, 17. marca. AA. (DNB) Pariški mestni odbor je odobril vsoto milijon frankov za zgraditev malih parkov za delavske otroke. V zvezi z odobritvijo tega denarja bo Združenje »narodna pomoč« pridrilo kongres v Parizu zaradi sodelovanja pri graditvi takšnih parkov. Glavni načrt za zgraditev otroških parkov je že gotov in se bodo dela v kratkem začela.

Birma — orožarna za kitajsko vlado

Tokio, 17. marca. AA. (Stefani.) Delovanje, ki ga Velika Britanija razvija v Birmi z namenom, da bi jo pretvorila v orožarno za vlado v Cungkungu in tako podaljšala kitajski odpor proti Japonski, je povzročilo tamkaj veliko vznemirjenje. Listi poudarjajo, da ne gre samo za navadno izpajanje Japonske, temveč za dejansko podpiranje vajujoče se države, ki prevega vse meje. List »Hoči Šimbun« zahteva od vlade, da napravi konec in da letalstvo brez odlašanja napade oporišča, iz katerih prihaja pomoč v Cungkung.

kratske in totalitarne velesile so sedaj med seboj v borbi za nadvlado na svetu.

»Trud« o odnosih med Nemčijo in USA

Moskva, 17. marca. j. (DNB) Glasilo sovjetskih delavskih zvez »Trud« se podrobno bavi v daljšem članku z obošaj med Ameriko in Nemčijo glede na sprejetje zakona o ameriški pomoči Angliji. »Trud« sodi, da aktivna pomoč Zedinjenih držav Angliji ni nikogar presenetila. Še predno je sedanja vojna izbruhnila, je Washington popolnoma nedvoumno posvaril Nemčijo in Anglijo. Posvarila so bila povsem javna, čeprav so bila dostikrat iznešena v precej nenavadni obliki. Predstoječa poostrena nemška podmorniška vojna proti angleškim pomorskim potem na Atlantskem oceanu pomeni v načelu borbo za kontrolo nad oceanom. Sodelovanje med Zedinjenimi državami in Anglijo pomeni uresničenje ideje, ki jo je propagirala Dorothy Thomsonova, to je, združenje vsega anglosakškega sveta okrog prirodnega jedra, ki naj ga predstavljajo ameriške Zedinjene države. V okviru tega sodelovanja stopajo zdaj v ozadje vsa anglo-ameriška nasprotstva, čeprav se v resnici nadomeščajo s še večjimi protislovji.

Madžarska zvesta osi

Budimpešta, 17. marca. AA. (Stefani.) Notranji minister Keresztes Fischer je v govoru, ki ga je imel večerj popoldne v Kolosvaru, rekel med drugim: Ramo ob rani bomo z državama osi nadaljevali našo pot do blagostanja. Ne samo, da nas obutek hvaležnosti veže z državama osi, temveč nas k temu silijo tudi osnovne narodne in gospodarske koristi.

»Zračna pehota« tudi v Ameriki

New York, 17. marca. j. (DNB) »New York Times« poroča iz Washingtona, da ima ameriško vojno ministrstvo v načrtu izvežbanje posebnih oddelkov »zračne pehote« po vzorcu nemških oddelkov te vrste. »Zračna pehota« bo tvorila posebne oddelke poleg oddelkov padalskih lovcev, ki se že vežbajo. Tudi vežbanje teh novih oddelkov bo izvršeno po nemškem vzorcu.

Ameriške vojne ladje v novi Zelandiji

New York, 17. marca. j. (Ass. Press) Glede na vest, da pričakujejo v Aucklandu v Novi Zelandiji v kratkem prihoda odreda ameriške vojne mornarice, odklanja ameriško vojno ministrstvo vsako pojasnilo glede cilja tega obiska. Kakor se doznava sestaja mornariški odred, ki plove v Auckland, iz dveh križark in štirih rušilcev. Po mnenju ameriških štirih rušilcev, da je obisk ameriške vojne mornarice v Novi Zelandiji v direktni zvezi z Rooseveltovimi napovedmi o dodatni ameriški pomoči Angliji na morju. Vsekakor pomeni ta obisk vznemirljiv pojav za Japonsko.

Nemško-turška spominska proslava

Carigrad, 17. marca. j. (DNB) Na vrtu »Therapie«, sedežu nemškega poslanstva v Carigradu, je bila večerj spominska svečanost na grobovih nemških vojakov in častnikov, ki so v svetovni vojni padli na turških bojiščih. Nato je bila še kratka spominska proslava ob 25. obletnici smrti feldmaršala v. der Goltz paše, ki je l. 1916 umrl pred Kut-el-Amara in ki je bil pokopani na častnem pokopališču v Therapie. Proslave se je udeležil nemški poslanik v Papen, nemški vojaški ataše general major Rhode, prisostvoval pa ji je tudi gost poveljnik turške vojne akademije general Ali Fuad. Poslanik Papen je imel kratak nagovor, nakar je spregovoril tudi general Ali Fuad, ki je naslovil nekaj prirodnih besed v spomin pokojnega maršala Goltza paše, ki ga je slavil kot učitelja in vodjo turškega generalnega štaba kakor tudi učitelja turške vojne akademije in reorganizatorja turške armade. 25 let je Goltz paša sodeloval v turški armadi ter ostal vsem, ki so s to armado v kakršnikoli zvezi, v častnem in nepozabnem spominu. Potem, ko sta bili odigrani nemška in turška himna, je spregovoril še kot zastopnik turške armade general Portiv paša, ki je izrazil nado, da turški in nemški narod, ki sta se v svetovni vojni borila ramo ob ramo, nikoli ne bi prišla do tega, da bi morala križati orožje.

Titulescu nevarno zbolel

Canne, 17. marca. AA. (Havas.) Bivši rumunski zunanji minister Titulescu, ki se muči v Cannesu, je hudo zbolel.

POLOŽAJ NA BALKANU

Izkrcavanje angleške vojske v Grčiji in Turčiji se nadaljuje — Stališče Nemčije do Grčije nespremenjeno — Vesti o premirju med Italijo in Grčijo netočne

New York, 17. marca. j. (AR). Po poročilih raznih ameriških agencij ima angleško vrhovno vojno poveljstvo v načrtu, v najkrajšem času spraviti v Grčijo najmanj 200.000 mož broječo ekspedicijsko armado. Del te armade je bil že izkrcan v Grčiji. Angleški načrt je, čim hitreje razviti angleško ekspedicijsko vojsko v Grčiji ter pričeti nato ofenzivo proti nemškim četam na bolgarskem ozemlju, in to tudi tedaj, ako bolgarske čete še ne bodo prekoračile grške meje. Z izkrcavanjem čet angleške ekspedicijske armade se je pričelo, še poprej pa je bilo v grških lukah izkrcanega mnogo orožja in vojnega materiala. Material in orožje je bilo izkrcano v Grčiji pred izkrcanjem čet zaradi tega, da ne bi prišlo do naglega napada, dokler za angleško ekspedicijsko vojsko še ne bi bilo na razpolago dovolj opreme in orožja.

New York, 17. marca. s. (Columbia B. S.) United Press javlja davi iz Carigrada, da je po tamkajšnjih zanesljivih informacijah prispelo v Grčijo že okoli 150.000 do 200.000 angleških vojakov. Angleške čete so bile izkrcane večinoma v Pireju in so bile po železnici že deloma poslane v Solun.

V angleških in grških krogih še vedno ne dajejo nobenih informacij o izkrcavanju angleške vojske v Grčiji. V Berlinu so ameriški novinarji na vprašanje o nemško-grških odnosih v zvezi s prihodom angleške vojske v Grčijo dobili na mero-dajnem mestu davi samo odgovor: V sedanjem trenutku tega vprašanja ne moremo obravnavati.

New York, 17. marca. s. (Ass. Press.) Po informacijah balkanskih diplomatskih krogov se izkrcavanje angleške vojske v Grčiji nadaljuje. Včeraj je bila izkrcana tudi neka mehanizirana angleška divizija. Nekateri vesti pravijo, da nameravajo Angleži poslati v Grčijo skupno 300.000 vojakov. V Kairu in v Siriji se še vedno zbirajo avstralske in novo-zelandske čete, ki se pripravljajo verjetno na prevoz v Grčijo.

New York, 17. marca. (Columbia B. S.) Danes so prispele vesti, da so bile tudi že na turških tleh izkrcane angleške čete. Za enkrat ni mogoče o pravilnosti teh vesti na mero-dajnih angleških mestih v Londonu dobiti nobene izjave niti negativne, niti pozitivne. Tudi turški krogi še niso dali k temu vestem nobenega komentarja.

Turška politika

Ankara, 17. marca. br. (Anat. ag.) Narodni poslanec in glavni urednik lista »Akşam« objavlja uvodnik pod naslovom »Stališče Turčije«, v katerem piše:

Po vkorakanju nemških čet v Bolgarijo je zavladalo največje zanimanje za stališče Turčije. Zlasti obisk angleškega zunanjega ministra Edena v Ankari in poslanica kancelarja Hitlerja predsedniku turške republike Ineniju sta postala predmet najvrednejšega zanimanja svetovne javnosti. Toda s čudovito lahkoto je vsakdo tolažil te dogodke po svojih lastnih interesih in željah. Bila pa bi velika napaka predpostavljati, da so dogodki, ki so se odigrali v zadnjem času, vplivali na kakršnokoli spremembo zunanje politike Turčije. Stališče Turčije je ostalo docela nespremenjeno, kakor je bilo poprej in to neglede na razna razpoloženja, ki bi želela neke nove smernice v turški zunanji politiki. V dogodkih, katerih priča smo, ni ničesar, kar ne bi bilo že v naprej pričakovani ali slutiti. Ti dogodki so le dokaz, da v našem zadržanju ni nič prikrita, marveč je vse čisto in jasno. Zaradi tega tudi ni treba posvečati prav nobene pozornosti raznim pretiranim, po večini pristranskim tolmačenjem ankerskih razgovorov angleškega zunanjega ministra Edena in poslanice kancelarja Hitlerja. Splošen pomen teh dveh dogodkov je bil polnjasen v uradnem poročilu vlade. Vsaka beseda več o tem bi bila odveč. Toda ponovno je treba naglasiti eno stvar, a to je, da sta angleški zunanji minister Eden

in šef angleškega generalnega štaba Dill zadovoljna zapustila Ankaro. Ti razgovori, ki so bili v okviru zavezniških odnosov Turčije in Anglije, so se končali v popolnem in iskrenem sporazumu, ki ne dopušča niti najmanjšega dvoma o odnosih Turčije in Anglije. Turčija bo ostala do kraja zvesta svojim obveznostim in svojim zaveznikom. Dogodki zadnje dobe so to prepričanje le še potrdili. V turški politiki ni mogoča nobena druga smer.

Inenijev odgovor vodji Nemčije

Ankara, 17. marca. s. (Reuter.) »United Press« poroča, da je posebni turški kurir trenutno na poti v Berlin, da tam izroči odgovor predsednika Turčije Ismeta Inenija, na poslanico, ki mu jo je pred 14 dnevi poslal kancelar Hitler.

Kakor se je izvedelo, je odgovor predsednika Inenija samo vljudnostnega značaja. Predsednik se zahvaljuje v svojem odgovoru za prijazne besede kancelarja Hitlerja na naslov Turčije ter ponovno izraža željo Turčije, da bi z vsemi državami živel v dobrih odnosih ter očuvala mir.

Kakor poroča neki turški list, je tudi poslanica kancelarja Hitlerja obsegala samo ugotovitev dobre volje Nemčije namram Turčiji. Isti list pravi, da na podlagi poslanice kancelarja Hitlerja in odgovora predsednika Inenija ni nastopila nobena sprememba v turški politiki ter tudi niso upravičena mnenja, da Turčija kakorkoli okleva v svojem stališču.

New York, 17. marca. AA. (DNB.) Na vprašanje, ali bodo Zedinjene države poslane pomoč Turčiji, je Roosevelt odgovoril,

Z albanskih bojišč

Delovanje patrulj in topništva ter letalsko udejstvo vanje

Rim, 17. marca. n. (Stefani.) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske pravi v svojem današnjem 283. službenem vojnem poročilu:

Na grški fronti normalno delovanje patrulj in topništva.

Naša letala so napadla in razpršila sovražne čete. Angleška letala so napadla neke naše letalske oporišče. Naši lovci so takoj intervenirali in sestrelili eno letalo tipa »Wellington«.

V noči na 15. t. m. je neko angleško letalo torpediralo bolniško ladjo v valonski luk. Ladja je bila baš pripravljena za vkrcanje ranjencev. Izgube so bile neznatne.

Napad na angleško brodovje pri Kreti

Berlin, 17. marca. AA. (DNB.) Včeraj popoldne je nekaj nemških torpednih letal v bližini otoka Kreta napadlo močno eskadro sovražnih vojniških ladij, ki je obstojala iz dveh bojnih ladij, 6 križark in nekaj rušilcev. Kljub močnemu protiletalskemu ognju iz topov vojniških ladij, se je nemškim letalom posrečilo s torpedi zadeti obe sovražni bojni ladiji, ki sta po eksploziji torpedov ostali nekaj časa zaviti v gost črn oblak dima. Poleg tega so nemška letala izvedla še en napad na britanske ladje na Sredozemskem morju. Vsa nemška letala so se vrnila neškodovana na svoja oporišča.

Vojne operacije v Afriki

Angleške čete zavzele Berbero, glavno mesto angleške Somalije, ki so jo lani zasedli Italijani — Srdite borbe pri Kerenu v Eritreji

Kairo, 17. marca. s. (Reuter.) Poveljstvo angleške vojske na Blžnjem vzhodu javlja v svojem današnjem službenem poročilu:

Angleška Somalija: Angleška zastava zopet plapolna nad Berbero, glavnim mestom Angleške Somalije. Angleške čete so se uspešno izkrcale v sodelovanju z vojno mornarico in letalstvom.

Libija: Nobene spremembe v položaju. Eritreja: Angleške in indijske čete so zavzele važne gorske višine v položajih, ki obvladajo Keren.

Abesinija: Splošno napredovanje imperialnih in patriotskih čet se nadaljuje v vseh sektorjih.

London, 17. marca. s. (Reuter.) K zavzetju Berbere, glavnega mesta angleške Somalije, ki ga omenja današnje službeno poročilo iz Kaira, javljajo iz uradnih virov še naslednje podrobnosti:

Izkrcanje angleške vojske je bilo izvršeno s podporo vojne mornarice, ki je spremljala angleške vojaške transporte. Italijani so se branili z obale s strojnimi in topniškimi ognjem, vendar je bil odpor s pomočjo topov z angleških vojniških ladij kmalu obvladan. V splošnem je bil odpor majhen. Dosele je bilo ujetih 100 italijanskih vojakov, nadaljnji oddelki ujetnikov pa se še zbirajo. Angleške izgube so bile neznatne.

Kakor znano, so Italijani pred meseci zasedli Berbero, potem ko je bila izvedena italijanska vojaška akcija proti Angleški Somaliji iz Abesinije. Današnje poročilo je prvo, ki je sploh omenilo, da so se boji v Angleški Somaliji obnovili.

Letalske akcije

Kairo, 17. marca. s. (Reuter.) Poveljstvo angleškega letalstva na Blžnjem vzhodu javlja v svojem današnjem službenem poročilu:

V soboto ponoči so angleški bombniki izvedli napade na letališča v Castell Benito in Macchina v Libiji. V Castell Benitu so bombe direktno pogodile municijsko skladišče in so povzročile požare na južni strani letališča. V Macchini so padle bombe med razpršena letala, izmed katerih so bila najmanj štiri uničena, več pa jih je bilo resno poškodovanih.

Velenapad na Bristol

V noči na ponedeljek so nemški bombniki zmetali na bristolsko pristanišče na tisoče bomb

London, 17. marca. j. (Ass. Press.) Delavnost nemškega letalstva nad Anglijo, ki je bila v noči od sobote na nedeljo le manjšega obsega, se je preteklo noč spet dokaj povišala, ker so se vremenske prilike nad Anglijo spet popravile. Poglavitni letalski napad je preteklo noč veljal spet proti Bristolu, ki je bila v dosegu vojni že večkrat napadena od nemškega letalstva. Napad je padel v vrsto tako zvanih »velenapadov« ter je trajal neprestano več ur. Nemški bombniki, ki so takoj ob mraku preleteli Bristol, so nato v več zaporednih valovih spali na luko in mesto zažigale in rušile bombe. Angleški službeni krogi cenijo, da je bilo na mesto vrženih več tisoč zažigalnih bomb. V primeri s tem ognjenim dežjem se lahko trdi, da ni bilo zanesljivih odgovorjajočih števil požarov, dasi so nekateri med njimi zavzeli precejšen obseg in jih je šele jutraj gasilstvo vse spravilo pod kontrolo. Precejšnjo gmotno škodo in mnogo človeških žrtev so zahtevale rušilne bombe, ki so padle zlasti na stanovanjske četrti. Neke težka rušilna bomba je direktno pogodila tudi neko veliko javno zgradbo, pri čemer je bilo veliko število ljudi ubitih in ranjenih. Tudi več javnih poslopij je utrpelo precej škodo. Večkrat je bilo zadeto tudi posopje nekega krajevnega lista, ki je pa navzlic temu jutraj redno izšel. Na splošno je zahteval nočni napad na Bristol precejšnjo število človeških žrtv in je povzročil občutno gmotno škodo.

Razen na Bristol so nemška letala preteklo noč metala bombe tudi še na razne druge kraje v Angliji, vendar so bili vsi ti napadi le manjšega obsega ter niso povzročili večje škode, niti ne zahtevali človeških žrtv.

New York, 17. marca. j. (AR.) O nedeljskem nemškem letalskem napadu na Anglijo poroča londonski dopisnik agencije Un. Press da so nemška letala preko noči izvršila le sporadične napade na londonsko področje, dočim so večje akcije zaradi oblačnosti in morda tudi zaradi izboljšane obrambe izostale. Bombe so bile vržene na več londonskih distriktov. Zadete so bile večinoma stanovanjske hiše, pri čemer je bilo nekaj človeških žrtv. V vzhodnem Midlandu so nemški bombniki razdejali v neki vasi več hiš, pri čemer je bilo nekaj oseb ranjenih. V Londonu se je del časa čulo streljanje protiletalskega topništva. Nemški napadi so v glavnem samo ovirali normalen razvoj reševalnih del v krajih, ki so bili napadeni prejšnjo noč. V Glasgowu so reševalna dela še zmerom v teku.

London, 17. marca. s. (Reuter.) Preteklo noč je bil nad Anglijo sestreljen en nemški bombnik tipa »Junkers 88«, ki se je zrušil nad južno Anglijo. Posadka treh mož je odeskočila s padali in je bila ujeta. Naknadno je potrjeno, da je bilo v noči od sobote na nedeljo sestreljeno še eno nemško letalo, tako da so izgubili Nemci tedaj skupno dve letali.

Nemško službeno vojno poročilo

Berlin, 17. marca. n. (DNB.) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo davi naslednje službeno vojno poročilo:

Naše letalske sile so v pretekli noči napadle različne vojaške važne objekte v južni Angliji. Zelo učinkovito so bili bombardirani pristaniški objekti in doki v Bristolu in Avonmouthu. Bombe težkega kalibra so zadele tudi pristaniške naprave v Portsmouthu.

Podnevi so nemška izvidniška letala potopila 350 km zapadno od Irske dve sovražni oboroženi tovorni ladji s skupno 4000 tonami.

Pri nekem sunku nemških vojskih letal proti Malti je bilo v letalskem spopadu

V Eritreji so včeraj in v soboto angleška letala izvedla zelo močne napade na sovražne postojanke v Kerenu in okolici. Bombardirani in s strojnimi obstreljevanji so bili motorizirani transporti, koncentracije sovražne vojske, železnice in ceste.

Nairobi, 17. marca. s. (Reuter.) Današnje službeno poročilo poveljstva južno afriškega letalstva javlja, da so južnoafriški letalci v zadnjih treh dneh uničili 11 italijanskih letal, 7 pa poškodovali. Dne 13. t. m. je neki južnoafriški pilot severovzhodno od Dagabura sestrelil italijanskega bombnik. Istega dne sta bili sestreljeni tudi dve italijanski izvidniški letali. Eden izmed pilotov se je rešil s padalom ter je bil ujet, drugi pa se je ubil. 15. t. m. so južnoafriška letala napadla Diredau. Pri tem je bil na letališču uničen en sovražni bombnik, dva pa sta bila sestreljena v letalski bitki. Pet sovražnih letal na letališču je bilo zažganih. Nekaj časa pozneje so južnoafriška letala zopet napadla letališče v Diredau ter so 7 sovražnih letal poškodovale.

Z vseh teh operacij se dve južnoafriški letali nista vrnila.

Italijansko vojno poročilo

Rim, 17. febr. n. (Stefani.) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske pravi o borbah v Afriki v svojem današnjem 383. vojnem poročilu:

Nemška lovka letala so pri napadu na Malto sestrelila sovražno letalo tipa »Hurricane«.

V severni Afriki so bombniki nemškega letalskega zbora napadli več skupin parkirajočih sovražnih motornih vozil. V vzhodni Afriki so se znova pričele srdite borbe na področju pri Kerenu, kjer je pričel sovražnik nenehoma napadati. Povsod so naše čete napade odbile.

Pri sovražnem letalskem napadu na Diredau, ki je omenjen že v včerajšnjem službenem vojnem poročilu, so naša lovka letala sestrelila dva sovražna aparata. Dve nadaljnji angleški letali sta bili sestreljeni na frontnem odseku pri Kerenu.

sestreljeno sovražno lovsko letalo tipa »Hurricane«.

Sovražnik se ni pojavil ne nad nemškimi ozemljem niti nad zasedenimi deželami: ne podnevi ne ponoči.

Berlin, 17. marca. j. (DNB.) Pregled o delovanju nemškega letalstva nad Anglijo v preteklem tednu jasno kaže, da so bili nemški napadi v prvi vrsti usmerjeni proti lukam in dokom, da so torej nemški letalski napadi še nadalje v najtežjejši zvezi z akcijami nemške vojne mornarice proti angleški plovi. V tej zvezi priteče posebna važnost velikemu napadu na Glasgow, ker je na velikem reke Clyde osredotočenih 50% celokupne angleške ladjedelniške industrije, odnosno 25% svetovne brodograditeljske kapacitete sploh. Vsa angleška prizadevanja, pomagati si v tej stiski s kapaciteto ameriške ladjedelniške industrije, postajajo z nemškimi napadi na luke, doki in ladjedelnice docela iluzorna.

Nemško letalstvo nadalje še zmerom veče precejšnje angleške vojne sile v severni Afriki. San angleški letalski minister Sinclair je moral ugotoviti, da se je angleška sila proti Nemčiji v toliko zmanjšala, v kolikor je morala Anglija okrepiti svoje vojaške sile na srednjem vzhodu.

Noč brez napadov na Nemčijo

London, 17. marca. a. s. (Reuter.) Zaradi slabega vremena nad evropsko celino niso preteklo noč angleška letala izvedla nobenih napadov na Nemčijo.

Požar na »Bremenu«

Berlin, 17. marca. AA. (DNB.) Včeraj je iz doslej še neznanega razloga izbruhnil požar na krovu nemškega čezoceanskega parnika »Bremen«, ki pripada »Nemškemu Lloyd«. Požar še vedno gase.

Dosedanje izgube trgovinskih mornaric

London, 17. marca. s. (Columbia B. S.) Lloydova zavarovalna družba objavlja svoje podatke o dosedanjih izgubah trgovinskih mornaric. Po teh podatkih, ki se ne skladajo povsem z uradnimi angleškimi, so Angleži, njihovi zavezniki in nevtralne trgovske mornarice pod angleško kontrolo izgubili v dosedanjem poteku vojne skupno 1245 trgovskih ladij s nekaj manj nego 5 milijoni ton. Nemške in italijanske izgube znašajo okoli 2 milijona ton.

London, 17. marca. j. (Reuter.) V Londonu računajo, da bodo v kratkem storjeni potrebni ukrepi za okrepitev Anglije v trgovinski plovi in da bo v tej smeri sam ministrski predsednik Churchill napravil nekaj odločilnih korakov. Minuli teden je parlament na tajnem zasedanju izčrno razpravljalo o težavah in nevarnostih, v katere je zašla angleška trgovska plovia. Pri tej priliki je vlada posvetila največjo pozornost mnenjem, ki vladajo glede tega vprašanja v parlamentarnih krogih. Mnogo poslancev se je na tajni seji zavzemalo za to, da bi bila mesto ministra za trgovinsko mornarico imenovana osebnost »Beaverbrockovega kalibra«. Drugi se spet zavzemajo za to, da se imenuje za ministra za trgovinsko plovo osebnost, ki bi imela natančen vpogled na povezanost ladjedelne industrije z vsemi drugimi gospodarskimi panogami in ki bi bila hkrati dovolj močna osebnost, da bi lahko vplivala na angleško admiraliteto v tem smislu, da bi v programu novih gradenj prišla v prvo vrsto na račun tudi angleške trgovinske in ne samo vojne mornarice.

Angleške operacije v Vzhodni Afriki

Puščice kažejo smeri koncentričnega prodiranja angleških imperialnih čet in abesinskih upornikov proti abesinski prestolnici Adis Abebi

Naši kraji in ljudje

Nove cene mesa, slanin in masti

Kr. banska uprava je dovolila zvišanje cen v Ljubljani

Ljubljana, 17. marca
Zvišanje cen mesa, slanin in masti je kr. banska uprava dovolila ljubljanskim mesarjem, ker se je zelo podražila živina. Maksimalne cene so odslej naslednje: goveje meso, I. vrste sprednjega dela din 21 zadnjega dela din 23, goveje meso II. vrste sprednjega dela 16 din, zadnjega dela 18 din. V mesnicah, kjer se prodaja meso sprednjega in zadnjega dela po enaki ceni ter je to v ceniku izrecno označeno, sme znašati cena 1 kg govejega mesa I. vrste največ 22 din, II. vrste pa največ 17 din. Goveji jezik din 22, srce 18 din, pljuča 8 din, jetra 18 din, vranica 18 din, ledvice 20 din, vampi 12 din, glava 8 din, možgani 20 din, kot zrezek popolnoma očiščena pljučna pečena 28 din, pleče kot zrezek po ceni do 26 din in bržla kot zrezek brez kosti po ceni do 26 din.
Telečje meso: h bet 26 din, stegno in pleče 26 din, vrat in prsa 22 din. V mesnicah, kjer se prodaja telečje meso po običajni in označbi v ceniku po enotni ceni, sme znašati največ 24 din. Telečja jetra

26 din, pljuča s srcem 18 din, seveda vsa za 1 kg, možgani komad 10 din, priželje 1 kg 26 din, jezik 20 din, stegno brez kosti kot zrezek največ 34 din, pleče brez kosti kot zrezek največ 32 din za 1 kg.
Svinjsko meso: hrbet 30 din, stegno 28 din, pleča, flam, rebra 26 din, slanina 29 din, salo 30 din, mast 32 din, svinjska glava 10 din, ledvica, srce, možgani 28 din, jetra 18 din, pljuča 12 din za 1 kg.

Te cene smejo služiti samo kot smernice pri bodočem določevanju cen mesa, slanin in masti ter hkrati predstavljajo skrajno mejo, ki se ne sme prek račiti. Mestni tržni urad se je pri banovinskem uradu za kontrolo cen predvsem prizadeval za čim nižjo ceno slanin, ker slanino vsako gospodinjstvo potrebuje za mast. Pri govejem mesu so upoštevane višje cene govejega loja in govejih kč, da se ni govejega mesa preveč podražilo. Maksimalne cene so vedno nabite tudi na oglasni deski mestnega poglavarstva. Teh cen ne sme zvišati niti mesar niti mestna občina, temveč samo kr. banska uprava.

Poglavje o ukrivljenih hrbtenicah

Čas zahteva od nas vseh polno samozavest

Te dni mi je rekel razumen kmet iz naših krajev med pomnikom o pomanjkanju narodne samozavesti na podeželju tole: »Ves čas po vojni nam nihče ni kaj prida vneto pripovedoval o naši domovini. Nihče ni dramlil v nas ljubenci do nje, zato ni čudno, če je v nas ni toliko kolikor bi je hoteli. Če bi svoje domovine ne vzljubili sami, bi nam bila tuja še ta dan. Nekaj smo čuli o nji v sokolskih predavalnicah, nekaj na sokolskih prireditvah, to je pa tudi vse. Čemu brbljanje, kje so vzroki? Nas kmetje vprašajte, pa vam bomo povedali! Ker smo »aceniili domovino brez posredovanja koga drugega, so naša čustva zanj trdna. Ni se treba bati, da bi klonili mi kmetje v slabi uri. Mi sicer o svojih občutkih ne govorimo na glas, toda naj poskušati priti kdo po našo zemljo, naj položi na našo domovino prst, pa bo spoznal globino naše ljubezni do nje. Ne med kmeti, drugod so omahljivi: med pogospodnimi ljudmi.
Odlučnost, s katero je stari očanec svoje besede izrekel, me je prepričala, da so iskrene. »Mi smo navezani na svoje domove z

dušo in telesom,« je nadaljeval kmet. »Če pet sto let ne bomo čuli ničesar o domovini, se ji ne bomo odtujili, v jeziku ji bomo ostali zvesti. Meščan podleže, ta se prilagodi prilikam, tega vzgojite!«

Nasmehnil sem se, ker sem se spomnil dogodka, ki sem ga nedavno doživel v neki brivnici v mestu. Odpravil sem se na planino in stopil sem mimogrede v brivnico, v katero sem navadno zahajal. Dasi je bilo zgodnje jutro, mi ni bilo mogoče priti naglo na vrsto. Čakal sem že pol ure. Delala sta namreč le mojster in pomočnik. Druga za drugo so odhajale »stran ke«, na novo pa od mene dalje ni prišel nihče. Že se je izpraznil sedež in nanj sem sedel jaz. Mudilo se mi je že. Imel sem še nekaj opravkov in do odhoda vlaka ni bilo več dolgo.

Mojster, k vsemu, kar sem ti povedal pred odhodom iz tvoje brivnice, ki sem jo obiskal poslednjič, in o katere lastniku bom pripovedoval vsakomur, ti povem še tole: Kdor izmed nas ni ponosen, da je Slovenec in Slovan, ni vreden, da živi. I. K.

Podbovšek pretres možgan. Sreski sanitetni inspektor dr. Polec je odredil, da so truplo Zanoškarja prepeljali v mrtvašnico pokopališča na Žalah v Kamniku, dočim so Podbovška z reševalnim avtom odpeljali v ljubljansko bolnico.

Nesreča naj bo nov resen opomin vsem motoristom, ki neprevidno vozijo in begasto drve po naših ulicah.

Fleretova mama

Kamnik, 17. marca

V nedeljo popoldne so v Kamniku položili k zadnjemu počitku gospo Marijo Fleretovo, vdovo po vrtnarju Antonu Fleretu, ki je odšel v večnost pred dvema letoma in pol. Pokojna gospa Fleretova je bila splošno priljubljena in daleč okrog znana kot Fleretova mama. Zaradi svoje srčne dobrote in trdnosti značaja je bila ona značilnih predstavnic starega, poštenega rodu, ki žal vse bolj izumira. Bila je vzor neumorne delavne slovenske žene in plemenite matere in je tudi svoje številne otroke vzgojila v kremeniti poštenosti in vztrajni delavnosti. Fleretova družina si je vprav zaradi tega pridobila lep ugled in je težka izguba dobre matere močno prizadela tudi številne reveže, ki jim je pokojna Fleretova mama storila mnogo dobrega.

Sam pogreb je to potrdil, ker se je razvil v mogočno, tiho priznaje hvaležnosti in spoštovanja zelo številnih spoštovalcev in prijateljev. Pred hišo pod Malim gradom, v cerkvi na Žalah in ob odprtem grobu so ji zapeli v slovo pevci delavskega pevskega društva »Solidarnost«, da se ji tako hvaležno oddolže za vse, kar jim je storila dobrega posameznim in skupno. Pesem je prihajala od srca, enako želje vseh številnih spremljevalcev na njeni zadnji poti, naj se po tolikem, neprestanem delu in trpljenju mirno odpodije ob strani svojega zvestega življenjskega druga, spomin na njena dobra dela in njeno srčno plemenitost pa bo ostal živ v srcih vseh, ki so jo poznali, ljubili in spoštovali. M.

Ko je bil zaslužen predsednik banovinskega odbora Rdečega križa v Ljubljani g. dr. Viljem Krečič lani izvoljen za podpredsednika glavnega odbora RK v Beogradu, je vodstvo Rdečega križa v Sloveniji prešlo na prvega podpredsednika banovinskega odbora g. dr. Otona Fetičiča. Gosp. dr. Fetičič je v teku let nabral mnogo izkušenj v vodstvu te plemenite človekoljubne organizacije, v preteklem letu pa se je še prav posebno izkazal na vodilnem mestu. Zato mu je občini zbor dravskega banovinskega odbora RK, ki je bil v nedeljo na ljubljanskem magistratu in o katerem je podrobneje poročalo večeršnje ponedeljsko jutro izkazal polno priznanje, ko ga je soglasno izvolil za svojega predsednika. Tako ostane vodstvo Rdečega križa v Sloveniji nadalje v večjih in preizkušanih rokah. Želimo Rdečemu križu zlasti letos pri širokem delu mnogo uspehov.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

tano sprejemanje in umetno tvorjenje na latinski podlagi. Tako se je skozi srednji vek in vse do 19. stoletja formalen mednarodni latinski jezik, črpačjo iz latinskih oblik in latinskih tradicij — ono isto vitalnost, ki je vzporedno živela in še živi v vseh romanskih jezikih.

Poslušalci so z napeto pozornostjo poslušali izvajanje italijanskega znanstvenika.

Koncert društva Krakovo-Trnovo

Preteklo soboto 15. t. m. zvečer je priredilo pevsko društvo Krakovo-Trnovo redni letni koncert pod vodstvom društvene zborovodje Jožeta Hanca v dvorani novega Sokolskega doma v Trnovem. Pevsko društvo Krakovo-Trnovo se je znalo že uveljaviti s številnimi koncerti, s katerimi je svojčas gostovalo v filharmonični dvorani. Nova sokolska zgradba mu nudi poleg pisarniških in večinskih prostorov tudi priprkno koncertno dvorano, katere umetniško lice je s posebno skrbnostjo in ljubeznijo znal ustvariti Saša Santel, sam slikar in glasbenik hkrati in že s tem gotovo edinstvena pojava v našem umetniškem svetu sploh. V tej novi, še skoraj nedograjeni ali vsaj še neuvredeni koncertni — obenem telovadni — dvorani je bil koncert pevškega društva, morda prva koncertna prireditev. Privabila je lepo število občinstva, zlasti iz trnovskega okraja, ki je že od nekdaj slovel po glasbo-ljubivosti. (Že mestne četrti se med saboj razlikujejo po značaju, prikupnosti, naklonjenosti umetnostni ali pa trgovini, obrti in pod.; koliko večja je še razlika med mesti, pokrajinami, deželami, državami!)

Prva letošnja žrtev planin

Na Mokrici se je v nedeljo smrtno ponesrečil visokolelec Sergij Gaspari

Ljubljana, 17. marca

Kakor smo poročali v ponedeljski izdaji, so planine v nedeljo zahtevale svojo prvo žrtev letošnje turistične sezone. V nedeljo jutraj sta se uradnik zavarovalnice »Dunav« Slavko Peršič in 21letni slušatelj prava Sergij Gaspari iz Barogove ulice odpravila v Kamniške planine. Že dopoldne sta se čez Kopače povzpela na Ojstrico, odkoder sta nameravala na Kravavec. Oba sta bila dobro opremljena in sta imela tudi dereze na čevljih. Priplezala sta že do tako znanega Farjevega plazu, kjer je pričelo Gaspariju nenadoma dreti, ker se mu je na derezah nabralo preveč snega. Napravil je še nekaj korakov, prav na robu plazu pa mu je vnovič spodrselo. Izgubil je ravnotežje in tresel v približno 40 metrov globok prepad, kjer je oblezel. Njegov spremljevalec je začel klicati na pomoč, nato pa se je vrnil in med potjo

neke turističnega obvestila o nesreči. Alarmirani so bili tudi reševalci v Stranjah in že okrog poldneva je odšla ekspedicija kakih 12 reševalcev pod vodstvom Franca Erjavčka do Farjevega plazu. Malo pred 15. so pripeli do ponesrečenca v prepadu, kjer so ga našli mrtvega. Pri padcu se je nesrečni Gaspari najbrže nekajkrat prekotil in si zlomil tilnik. Reševalci so mrtvega študenta na nosilih po nevarni poti prenesli v dolino, kjer so ga v Stranjah v mrtvašnici položili na oter. Včeraj so v Stranjah pripeli tudi pokojnikov starši, ki so jim bili na obziren način sporočili pretresljivo vest.

Pokojni Gaspari je bil po rodu iz Lokovca pri Ajdovščini. Po maturi se je najprej posvetil bogoslovju, prav pred tedni pa je zapustil semenišče in se vpisal na pravno fakulteto. Simpatičnemu mladeniču klaj spomin, hude prizadeti družini pa naše iskreno sožalje!

Epilog smrtne nesreče v Braunsovi tovarni

Vsi trije obtoženci so bili le pogojno obsojeni

Celje, 17. marca.

Na okrožnem sodišču v Celju se je danes nadaljevala pred 14 dnevi prekinjena razprava proti trem nameščencem tvrdke V Brauns v Celju in sicer proti 57-letnemu ravnatelju in prokuristu Antonu Ržimeku proti 32-letnemu inženjerju kemije Janku Čučku in proti 36-letnemu delovodji Henrikju Schmidtu.

Ravnatelj Ržimek in inž. Čuček sta bila obtožena, da sta v Braunsovi tovarni v Celju iz malomarnosti povzročila z električno motorno silo nevarnost za življenje ljudi s tem, da sta dala leta 1939 instalirati v podjetju stroji mešalnik za izdelovanje guminola na električni pogon brez oblastvenega dovoljenja. Brez eksplozijsko varne strokovne izvedbe in brez ustreznih oblastvenih kolodacij ter poverila nadzorstvo nad tem obratom in tudi delu v tem obratu kemije neukim osebam, zaradi česar je nastala lani 18. novembra popoldne ob zaključku obratovanja v tem obratu eksplozija sobnih vnetljivih bencinskih hlapov, ki so vžgali obleko delavke Marije Bučarjeve. Bučarjeva je dobila težke opekline, ki jim je druzo jutro podlegla v celjski bolnišnici. Schmidtu pa je bil obtožen, da je kot delovodja, ki je imel dolžnost posluhovati tudi stroji mešalnik za izdelovanje guminola na električni pogon ter sploh voditi nadzorstvo tudi nad tem strojem in električnim motorjem, zanemaril to svojo dolžnost, da je pušal delavko Marijo Bučarjevo kot neuko osebo v obratni prostor, ki je bil ogrožen z bencinskimi hlapovi, da je tam prižigala in ukaševala električno luč ter odpirala in ustavljala električni motor, zaradi česar se je Mariji Bučarjevi lani 18. novembra popoldne v trenutku, ko je ustavila električni pogon in motor, zaradi nastale eksplozije bencinskih hlapov vnela obleka in je Bučarjeva zaradi dobljenih opeklin izgubila življenje.

Obtoženci so zanimali krivdo. Glede pokrova mešalnika, ki je bil ob času nesreče odprt, tako da so iz mešalnika lahko izhlapovali bencinski plini, so izjavili, da je očitno nekdo pustil pokrov odprt. Kdo je to storil, ni bilo mogoče ugotoviti.

Kot izvedenec je bil danes zaslišan dr. inž. Ljubo Knop iz Celja, ki si je bil nekaj dni po nesreči ogledal prostor za izdelovanje guminola. Izjavil je, da postaja eksplozivni učinek v tem prostoru večji, čim bolj se oddaljujemo od središča guminolne proizvodnje. Usodnega dne se je pojavil maksimum eksplozivnosti dva metra izven tega prostora. V prostoru je bila v zraku zmes, ki je bila prenasčena z bencinskimi hlapovi, očitno ker je bil pokrov mešalnika dalje časa odprt. Ko je stopila Bučarjeva v ta prostor, je vdrla svez zrak v ta prostor, obenem pa je udarila plinska mešanica iz prostora skozi odprta vrata. V tem trenutku je Bučarjeva izklopila električno stikalo, ki meče od časa do časa iskre. Zaradi tega je nastala v prostoru majhna eksplozija, ki sama na sebi ni bila nevarna. Do glavne eksplozije je pa je prišlo izven tega prostora zaradi vdora svežega zraka v prenasčeni prostor. Ni potrebno, da bi se bili morali na električnem stikalu poznati sledovi vžiga. Manj verjetno je, da bi bila povzročila eksplozijo iskra, ki so jo morda povzročili z žebri okovani čevlji Bučarjeve pri hoji na tlaku. Izključeno tudi ni, da so povzročile letenje saje iz sosednjega dimnika. Stikalo v tem prostoru po svoji legi ne ustreza. Moralo bi biti nameščeno v drugem prostoru nego motor. Če pa je bilo

v istem prostoru, bi bilo treba uporabiti oljnatno stikalo, ki preprečuje iskanje.

Obtožence je zagovarjal odvetnik dr. Ernest Kalan, ki je predlagal oprostito sodbo. Izjavil je tudi kot pooblaščenec tvrdke Braun, da je tvrdka iz namesta eno hčerko pokojne Bučarjeve in da bo zaposlila v svojem obratu tudi drugo hčerko, ko bo ta dovršila solo.

Sodišče je obsodilo ravnatelja Ržimeka in inž. Čučka po § 195-2 k z vsakega na 2 mesca zapore. Schmidtu pa po § 195-4 k z na 3 mesce strogega zapore, vse tri pogojno za dobo dveh let. Sodba je priložila do preprečanja, da sta ravnala malomarno, ker čista dala vstavi stikala v prostoru, v katerem je mešalnik, tako da bi ustrezalo predpisom, in ker tudi nista prijavila mešalnika v kolodacijo. Glede Schmidta je sodišče ugotovilo, da je naročil Bučarjevi, da ustavi pogon mešalnika. Po mnenju sodišča je nastala eksplozija zaradi iskre iz električnega stikala, ki je bilo nameščeno nizko nad tlemi.

Slovo narednika Skoka

Te dni je g. narednik Franc Skok, dose-danji komandir žandarmerijske postaje v Domžalah, odpotoval na svoje novo službeno mesto v Poljane, kamor je bil premeščen. Domžalci, pa tudi vsi rojaki širom domovine, ki se zanimajo za domače dogodke, imajo g. Skoka v najlepšem spominu. Orožniško postajo v Domžalah je vodil od leta 1925. do danes in vsi smo ga cenili kot skrbnega, vestnega, strogo nepristranskega javnega funkcionarja. V svojem zadržanju ni poznal ničesar razen naroda in države, a neštetokrat se je izkazal tudi odličnega strokovnjaka v kriminalistiki ter so ga njegovi predstojniki zmerom stajali njegovim tovaršem za vzgled. V dobrih 15 letih svojega službovanja v Domžalah je odkril in razjasnil dolgo vrsto zločinov, med katerimi ni manjkalo težkih, zamotanih primerov. Poleg tega, da je izsledil in aretirjal dobrošno število tatov, vlomilcev in razbojnikov, je mnogokrat zaplenil velike količine nakradnega in naropnega denarja in blaga ter ga vrnil oškodovancem, ki mu bodo zmerom ostali dolžni hvale. G. naredniku želimo na novem službenem mestu čim lepših uspehov!

R A D I O

Torek, 18. marca
Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Pisana šara (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila, objave. — 14.15: Soliska ura: Kramljanje z mladino (g. Miroslav Zor). — 17.30: Koncert Radijskega orkestra. — 18.40: Znanost in naša obleka (prof. dr. M. Adlešič). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura: Slovenski živelj v preteklosti (dr. Josip Mal). — 19.40: Plošče. — 19.50: Gospodinjstva posvetovalnica (ga. Helena Kelhar). — 20: Koncert vojaške godbe 40. pp. Triglavskega. — 21.30: Češka lahka glasba (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Zabavni spored Radijskega orkestra. — Beograd 19.40: Violinske skladbe. — 20.30: Pevski večer. — 22: Simfonična glasba. — Zagreb 17.15: Koncert konservatoristov. — 20: Rezervirano za prenos. — Praga 20.10: Večer Beethovenove glasbe. — 23.10: Vesela muzika. — Sofia: 20: Orkestralni koncert. — 21: Petje. — 21.30: Folgarska glasba. — 22: Ruske romance. — 23: Ples.

Kulturni pregled

Predavanje prof. Devota

V petek je predaval v Italijanskem kulturnem inštitutu prof. univerze v Firenci Giacomo Devoto o enotnosti latinskega jezika in novolatinske narodnosti. Na videz specialna tema ni zvalila večjega števila poslušalcev, vendar so navzočini lahko ugotovili, da je ugledni italijanski slavist prav mikavno in dovolj popularno obravnaval težavno stvarno svojega predavanja. Prof. Devoto je v svojih izjavah pokazal, kako je latinski jezik okrog četrtega stoletja pred Kr. dosegel na tleh sedanjega Rima in okolice svojo enotnost in se je jel potlej vedno bolj širiti preko naselbin, ki so jih ustanovljali Rimljani. Te naselbine so bile dolgo časa v sami Italiji jezikovni otoki latinskega jezika. Rimski senat ni imel smisla za propagando jezika, latinščine niso nikjer vsiljevali, imperij se je razvijal na federalistični podlagi in posamezne države so ohranile notranjo avtonomijo in so rabile svoj jezik (tako na pr. sabinskega, etruškega i. dr.). Vendar je latinščina sama po sebi postajala vedno bolj jezik upravnih, vojaških in trgovskih krogov in se je širila zaradi ambicij lokalnih ljudi, da bi dosegli vplivna mesta in da bi se mogli v Rimu na foru prosto razgovarjati s tamošnjimi ljudmi. Vsekakor je bila zabavna ugotovitev, da so Rimljani povsod spoštovali lokalne tradicije in da niso nikomur vsiljevali svojega jezika. Tako si je latinščina v teku časa brez nasilja osvojila vso Italijo. V tem pa so že bile kalil razkroja latinskega jezikovnega edin-

stva. Predavatelj je pokazal na psihološko prepričljivih primerih, kako nastajajo v območju same rodbine jezikovne variante in povzročajo polagoma govorilno diferenciacijo, ki se je v Italiji očitno pojavila kot narečja že v devetdesetih letih pred Kr. Latinski jezik so začeli različno izgovarjati, akcenti so se spreminjali po provincah in tudi iz lokalnih jezikovnih usedlin so latinska narečja sprejemala neke elemente. Tako so nastali zaradi novolatinskih, romanskih jezikov, ki so porušili latinsko edinstvo. Predavatelj je posebno omenjal vpliv Galije in je nazorno opisal, kakšne jezikovne izkušnje je imel Latinec, ki je potoval iz Rima na sedanje slovensko ozemlje, kjer se je začudo bolj uveljavil galjski vpliv in govorila čista, a najbrž galjski akcenturana latinščina.

V drugem delu svojih prav zanimivih izjav je prof. Devoto pokazal, da je razbitje latinskega jezikovnega edinstva prineslo tudi nasprotno, to je sredotečno stremenje. Iz latinskih narečij nastali jeziki so se morali zaradi dialektalne nezadostnosti zopet zatekati k latinščini, ki je pod vplivom rimske cerkve ohranila svoj pomen skozi ves srednji vek. Znanstvena in literarna terminologija je ostala prav zaradi tega pri vseh novolatinskih narodnih enotah, kakor so jo sprejeli od latinskega književnega jezika. Predavatelj je pokazal na nekaj primerih iz romanskih jezikov dve vrsti hereditarnega obnavljanja teh jezikov iz latinščine: spon-

in glasbe in s tem in z uspešnimi nastopi dvigajo splošno vršno nase glasbene kulture, kjer se stekajo stremjenja različnih poti k skupnemu cilju. L. M. S.

Proslava Čajkovskega v Mariboru

Stoletnica rojstva velikega ruskega mojstra (ki je potekla že v maju lanskega leta) je proslavila mariborska ljudska univerza 10. t. m. s predavanjem o osebnosti in delu Petra Iljča Čajkovskega in koncertnim sporedom, ki je obsegal Čajkovskega »Scherzo, op. 2 št. 2, Nocturno op. 19, št. 4, dalje štiri skladbe iz »Letnih časov« ter veliki klavirski solo iz koncertne fantazije za klavir in orkester op. 65. Predaval je naš mariborski rojak g. dr. Dragotin Čvetko, koncertni spored pa je izvajal rektor ljubljanske Glasbene akademije g. Anton Trost.

Gosta je v imenu Ljudske univerze pozdravil prof. K. Pahor, nakar je sledilo predavanje. Predavatelj g. dr. Čvetko je zajel predavanje zelo globoko, in ga podal v prav poljudni, vendar pa izčrpnih obliki, nekako v temle obliki: 1. Biografija in problem mojstrovega dednega zakona; 2. vodilni momenti njegovega ustvarjanja; 3. čustvo oamljenosti, neredna ljubezen, dednost, strah pred smrtjo itd.; 4. Pregled njegovih glavnih del (Patetična simfonija, opera »Evgenij Onegin«, klavirska, komorna dela itd.); 5. njegov stil in zaslugi za razvoj ljudske glasbe ter njegov pomen za svetovno glasbo v preteklosti in sedanjosti.

Zagonetna osebnost velikega ruskega mojstra nudi še danes znanstvenikom široko polje za psihološka raziskovanja, zato je bilo predavanje še posebno zanimivo

Iz Maribora

a— Počastno Prešernov spomin! Drevi prireditelji Umetniški klub in Narodno gledališče v Mariboru proslavilo 140letnico rojstva največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna. Na sporedu so recitacije članov gledališča, nastopi pevcev-solistov in zbor Glasbene Matice. Proslavo v gledališču otvori slavnostni nagovor književnika prof. dr. Dornika. Dolžnost vseh zavednih Slovencev in častilcev našega pesniškega velikana je, da ta večer proslavijo s častno udeležbo.

a— Iz gledališke pisarne. V sredo, na Jožefovo se prvič kot popoldanski predstava uprizaro zelo zabavna Nušičeva komedija »Sumljiva oseba«, zvečer pa bo že 16. predstava »Habakuka«. Pri obeh predstavah veljajo znižane cene.

a— Lepa manifestacija naše pesmi. Nedeljski nastop mariborskega trgovskega pevskega zbora v obsejnim Marenbergu je bil lep praznik naše pesmi in obenem času primerna prisrčna narodna obrambna manifestacija. Vabilu so se odzvali številni ljubitelji naše lepe pesmi ter rodoljubi, ki jim je pri srcu narod in domovina. Spored je poleg pesmi z izrazito komorno vsebino obsegal več drugih umetnih pesmi in narodne pesmi. Uvodoma je starosta tamkajšnjega Sokola g. inž. Pahernik izrekel zboru in udeležencem prisrčno dobrodošlico. Zbor, ki ga uspešno vodi g. Drago Cibic, si je s svojimi discipliniranim in učinkovitim nastopom takoj utiril pot v srca poslušalcev, ki niso štedili s priznanjem. Ob koncu sporeda se je predsednik zbora g. Viktor Mavrič zahvalil za obilen obisk in je v klenih besedah vzpodbujal navzoče, naj bi nas naša lepa pesem v teh težkih časih stnila in družila za blagor naroda in domovine. Lepo manifestacijo je zaključila množična »Hej Slovanie, ki so jo stoji zapeli vsi navzoči.

a— Vse ljubitelje glasbe opozarjamo na »Večer jugoslovenske glasbe«, ki bo v četrtek 20. t. m. v izvedbi ljubljanskega komornega tria v narodnem gledališču. Vstopnice se že dobe pri gledališki blagajni. Zaradi velikega zanimanja si jih pravčasno preskrbite. Nastop priznanih umetnikov, med njimi Mariborčanke gđ. Ornikove (violina), bo prvovrsten kulturni dogodek.

a— Občni zbor ženskega društva v Mariboru bo drevi ob 20. v dvorani Ljudske univerze. Prosimo naše članice za polnoštevilno udeležbo. Odbor.

a— Čigava je zlata broša? Pred palačo Hranilnice dravske banovine se je našla zlata broša, ki jo dobi lastnik na policiji.

a— Dobrota je sirota. H gostilničarki Mariji Golobovi je prišel 4letni brezposeln trgovalski potnik Valentin Prestopnik s Brezovice. Dejal je, da je brezposeln gostilničarki, prošil je za kosilo in ga je tudi dobil. Ko pa je odšel, je Golobova opazila, da je z njim vred izgnila ura. Prestopnik se je moral zaradi tega zagovarjati pred malim kazenskim senatom, ki ga je obsodil na 8 mesecev strogega zapor. Na izpust častnih državljanov pravic za dobo 3 let ter na izgon iz Maribora in okolice za dobo 3 let.

a— Ne pričaj po krivem. Mali kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča je obsodil 60letnega preučiškarja Franca Voude s Kozjaka na 5 mesecev strogega zapor, ker je lani v maju pred sreskim sodiščem v Mariboru v neki civilni zadevi lažno pričal.

a— Tatvine v šternovi tekstilni tvornici so pojašnjene. Delno že pojasnjene velike tatvine pri Tekstilni družbi v Kozjakih so dale povod za razčiščenje mnogih vlomov, ki so bili izvršeni v zadnjem času na Pobrežju, zlasti v šternovo tekstilno tvornico. V zvezi s tem so bili aretirani razni osumljeni, med drugimi 48letni Jožef Štampar s Pobrežja. Preiskava se je nadaljevala in so sedaj orožniki ovdodili državno tožilstvo 15 oseb, ki so po nizki ceni kupili razno ukradeno manufakturno blago. Tudi so orožniki pri nekaterih osebah zaplenili kupljeno ukradeno blago in vrnili lastniku.

Z Jesenic

a— Pregled motornih vozil za območje policijskega komandanta na Jesenicah bo danes ob 8. do 12. ure pred policijskim poslojem na Jesenicah.

Iz Brežic

br— Proračun za 9 mesecev. 30. pr. m. se je vršila v občinski posvetovalnici proračunska seja, na kateri ni bilo opaziti izmed občanov niti enega poslušalca. V začetku se je odbor sprejel ostavko občinskega odbornika dr. Janka Dmroviča in imenoval v odbor v smislu prednosa čl. 43. zakona o občinah kandidata iste liste Franc Kržana, posestnika iz Bukovske. Dalje je odbor sklenil, da se na prošnjo občinskih uslužbencev zvišajo osebnostne doklade za 200 din in za člane družine po 50 din mesečno, organizatoru Vladimiru Lemplu na se zvišja mesečna plača od 520 na 1000 din. Dosedanji občinski služilci Solner gre vsled starosti v pokoj. Njegov mesto bo prevzel Jože Medved, ki je bil prej zaposlen v elektrarni. Po odobritvi občinskega proračuna, ki znaša 622.487, je odbor sklenil še o nekaterih osebnih zadevah. V zgornji znesek je vneslo tudi 17.000 din kot prispevek za KDE. Ta denar bo občina preletela pri prodaji elektromateriala. — Letošnji proračun je od lanskega nekoliko višji. Četrta trala proračunska doba po novi uredbi le 9 mesecev, t. j. od 1. aprila do 31. decembra. Ob 19. je predsednik občine g. Ivan Voljčanišek zaključil 4 ure trajajočo sejo.

Iz Ptuj

a— Zvočni kino predvaja v sredo ob pol 16., pol 19. in pol 21. uri ter v četrtek ob 20. uri film: »Ali se spominjaš?« V glavni vlogi Robert Taylor. Za dodatke filmski žurnal.

a— Posojilnica je imela občni zbor, na katerem je bila članstvu predložena bilanca za preteklo leto, ki je pokazala prav razveseljiv razvoj zavoda, posebno pri novih računih. Ob tej priliki je bila izvoljena tudi nova uprava. Mesto dolgoletnega predsednika direktorja dr. Josipa Komljanca, ki je radi boleznj odstopil, je bil izvoljen veletrovec in posestnik Franjo Larnar, za podpredsednika dr. Ivan Fermevec, za novega člana uprave dr. Matija Mrgole, za ravnatelja zadruge pa je bil imenovan dr. Milan Zupančič. Posojilnici, ki je podprla v Ptuj že veliko narodnih društev in ustanov, želimo tudi v tekočem letu mnogo uspehov.

a— Društvo hlinih posestnikov je imelo v soboto svojo skupščino, na kateri je poročal o delu Zveze predsednik g. Frelh iz Ljubljane. Razpravljalo se je predvsem o težkočah, katere tarejo o sedanjih časih hlinne posestnike. Pri volitvah je bil zopet izvoljen stari odbor z dr. Jurijem Slugo na čelu.

Gospodarstvo

Za okrepitev notranje vrednosti dinarja Važna izjava guvernerja dr. Radosavljevića na obćnem zboru Narodne banke

V nedeljo je bil v Beogradu XXI. redni obćni zbor delničarjev Narodne banke, na katerem je guverner dr. Milan Radosavljević podal važno izjavo o naši valuti in politiki in o bodočem financiranju izrednih potreb države.

Kakor smo že v ponedeljski izdaji »Jutra« poročali, je guverner izrazil potrebo, da se odvišna denarna sredstva potegnejo iz prometa, pri čemer mora sodelovati vse gospodarstvo. V mnogih državah uspešno propagirajo, da gospodarstvo stavi državi na razpolago odvišna gotovinska sredstva, kar ima za posledico, da se obdrži ravnotežje med proizvodnjo, obsegom poslov in denarnim obtokom, ob enem pa prinaša tudi gospodarstvu korist, ker lahko kratkoročno plasira svoja sredstva, ki jih trenutno ne potrebuje. Guverner je opozoril, da se je tudi v drugih državah pod pritiskom raznih okolnosti povečal obtok denarja, vendar je po večini uspelo preprečiti neugodne posledice, bodisi s prislilnimi ukrepi ali pa prostovoljno.

Tudi pri nas je bila zaradi izrednih in nujnih potreb naše narodne obrambe v povečani meri izkoriščena emisijska zmoglost Narodne banke. Dolžnost Narodne banke je sedaj da povzame potrebno iniciativno z namenom, da se ustavi povečanje obtoka in po možnosti tudi zmanjša, ker je to potrebno za ohranitev stabilnosti notranje kupne moči dinarja. Ta cilj ima Narodna banka v svojem programu in ga bo izvedla s sodelovanjem vsega gospodarstva, ki se mora zavesti koristi denarne stabilnosti. Zato je Narodna banka v sporazumu z mero-dajnimi državnimi činitelji že pripravila vrsto ukrepov, ki bodo, kakor je upati, omogočili državi, da za kritje izrednih vojnih potreb najde potrebna sredstva na svobodnem denarnem trgu, kar naj v nadaljnjem poteku omogoči dejansko razbremenitev Narodne banke. Tozadevne priprave so že v zaključni fazi in bo vprašanje emisije »bonov za narodno obrambo« v zelo kratkem času praktično rešeno. Ustvarjena bo v ta namen posebna organizacija pri Narodni banki, ki bo za račun države vršila to važno funkcijo. Država pa bo dala na razpolago izdatna proračunska sredstva za izvrševanje te funkcije, s čimer bo izpridil svojo pripravljenost, da pomaga držati naš denar na zdravih osnovah in jih v nadaljnjem poteku s primernimi ukrepi tudi ohrani. Boni za narodno obrambo bodo izdani s kratkimi roki. Nosili bodo obresti in bodo zelo likvidni, tako da bo omogočeno vsem imetnikom gotovine, da si jih nabavijo, v primeru potrebe pa bodo te bone lahko zopet pretvorili v gotovino. Guverner dr. Radosavljević je izrazil prepričanje, da bo ta novi sistem likvidne naložbe pripomogel k temu, da se vzame iz prometa znaten del blagajniške gotovine, kar bo pripomoglo k okre-pitvi vrednosti dinarja in bo obenem omogočeno racionalno kritje neodložljivih potreb za državno obrambo.

Potek obćnega zbora

Na obćnem zboru je prvi ravnatelj in vršilec dolžnosti glavnega ravnatelja dr. Dušan Uzelac podal nekaj podrobnosti o poslovanju Narodne banke v lanskem letu, kar se je razvila kratka debata. Med delničarji je g. Aca Stamenković kritiziral povečanje postavke amortizacij od lanskih 21 na 45 milijonov, medtem ko znaša dotacija za rezervni fond le 5% (kakor je znano, je v prejšnjih letih Narodna banka iz doseženega čistega dobička na škodo udeležbe države na dobičku dotirala rezervni fond s pretirano visokimi zneski; od lanskega dobička bo šlo v rezervni fond 5%, kakor to zakon določa, kar znaša 2.3 milijona din, medtem ko je prejšnje leto znašala dotacija rezervnemu fondu 10 milijonov, leta 1938 pa 12 milijonov op. ur.) G. Dragutin Pečić je kritiziral utesnjenost pravic delničarjev po novih statutih. Guverner dr. Radosavljević je izjavil, da se o teh vprašanjih, ki se nanašajo na ustvarjeno dejansko stanje, določeno z zakonom, ne more razpravljati.

Po sprejetem zakonu o Narodni banki obćni zbor ni sklepal o bilanci in računu izgube in dobička, ker je po novih predpilih te račune potrdil finančni minister in dal unpravi razrešeno. Tudi člani upravnega odbora se ne volijo več na obćnem zboru, pač pa pripada obćnemu zboru pravica, da sodeluje pri postavitvi članov nadzorstvenega odbora. Zato so bili v nadzorstveni odbor izvoljeni Tenasije Zdravković, Zafir Stanković in Ilija Djukovanović iz Beograda ter Josip Prpić iz Zagreba.

Podrobnosti iz letnega poročila

Iz tiskanega letnega poročila Narodne banke posnemamo naslednje zanimive podrobnosti:

Zlati zaklad Narodne banke se je v teku lanskega leta povečal od 1988 na 2740 milijonov stabilizacijskih din; njegova stvarna vrednost pa je narasla na 1200 milijonov din, namreč od 3181 na 4384 milijonov. Lani so domači rudniki pridobili in izročili Narodni banki 2165 kg čistega zlata nasproti 1992, 2417, 2567 in 2614 kg v prejšnjih štirih letih. Za odkupljeno zlato je Narodna banka plačala 130.7 milijona din, vrhu tega je od drugih domačih ponudnikov odkupila za 2.45 milijona din zlata.

Lani je banka pričela tudi z odkupom srebra, ki se pridobiva v naši državi iz svinec kot vzporedni proizvod. Vrednost odkupljene srebra je lani znašala 17.3 nasproti 1.4 milijona din v prejšnjem letu.

Obtok bankoveev in kovancev

V zadnjih letih se je povečal predvsem obtok bankoveev po 1000 din, in sicer v večji meri kakor obtok ostalih bankoveev.

Pri glavobolu ? Pyramidon

TABLETE

Ogl. reg. pod št. B. 1318 od 15. XII. 1938

ka, Jugoslovenska banka in Jadransko-podunavska banka.

Kilinski plačilni promet

V pogledu kilinskega plačilnega prometa je lanko leto prineslo velike spremembe zlasti v pogledu razmerja med našimi kilinskimi terjatvami in kilinskimi dolgi. Medtem ko smo imeli ob koncu leta 1939 za 92 milijonov več kilinskih terjatev kakor kilinskih dolgov, so lani ob koncu leta kilinski dolgi presegali kilinske terjatve za 1605 milijonov din.

Amortizacija

Iz objavljenih pojavnosti v letnem poročilu je tudi razvidno, zakaj se je v zadnjih letih tako znatno povečala postavka amortizacij v računu izgube in dobička. Leta 1936 so znašale amortizacije 8.5 milijona din, leta 1938 16.8 milijona din, predlanskim 21.3 milijona din, lani pa 44.9 milijona din. Ta postavka se je v tako znatni meri povečala predvsem zaradi povečanih odpisov investicij pri zavodu za tiskanje bankoveev. Ti amortizacijski odpisi so bili lani povišani na 24.2 milijona din, nasproti 6.5, 2.8 in 2.6 milijona din v prejšnjih dveh letih. Ker pa so bile vršene nadaljnje investicije pri tem zavodu, se bilanca postavka ni v toliki meri zmanjšala in je nazadovala le od 59.3 milijona din ob koncu leta 1938 odnosno 55.7 milijona din ob koncu leta 1939 na 44.5 milijona din ob koncu lanskega leta.

Nadalje je bila lani povišana amortizacija nepremičnin na 18 milijonov nasproti 10, 12 in 6 milijonov v prejšnjih treh letih. Navzile tej znatni amortizaciji se je postavka nepremičnin lani povečala na 121.6 milijona din nasproti 119.3 in 125 milijonov din v prejšnjih dveh letih.

Poslednji rok za izkorišćenje starega tečaja marke

V sporazumu, ki je bil lani dosežen z nemškimi pristojnimi oblastmi, je določeno, da lahko domači uvozniki plačajo na podlagi starega tečaja 14.80 din za eno nemško marko vse iz Nemčije uvoženo blago do vključno 30. IX. 1940 kakor tudi po navedenem roku uvoženo blago, v kolikor gre za kupčije, sklenjene pred 25. IX. 1940 in za plačila roke do 31. III. 1941. Z ozirom na to, da morajo biti po tem sporazumu vsa plačila v navedenih primerih izvršena v dinarjih pri Narodni banki najpozneje do 31. t. m. opozarja Narodna banka vse zainteresirane trditve in pooblaščenice denarne zavode, da je določen naslednji postopek, ki je bil po okrožnih sporocen vsem pooblaščenim zavodom v državi:

1) Pooblaščen zavodi bodo smeli na domačih borzih prijaviti zahtevek za račun svojih komitentov za plačila v nemških markah na podlagi starega tečaja poslednjč 28. marca, tako da po navedenem dnevu na borzah sploh ne bo več mogoče prijavljati nakup nemških mark na podlagi starega tečaja. Pokritje izva sploh ne pride v poštev.

2) Pooblaščen zavodi so dolžni dostaviti Narodni banki ustrezajoče zneske v dinarjih dneвно za vse vsote nemških mark, ki jih bodo dobili na borzah, tako da morajo zadnji nalogi za zadolžitve na žirovnih računih skupno s seznami prispeti v Narodno banko najpozneje do 31. marca vključno.

3) Enako bodo pooblaščen zavodi postopali tudi z vplačili po starih kupčijah iz češkomoravskega protektorata. Vplačila na stari češkomoravski kliring se smejo sprejemati od naših uvoznikov najpozneje do 28. marca vključno, pooblaščen zavodi pa so dolžni predložiti Narodni banki takoj ustrezajoče sezname in naloge za zadolžitve na žirovnih računih.

4) Vsa plačila, tako za stari uvoz kakor tudi za poznejše kupčije, se bodo od 1. aprila t. l. morala izvršiti tako za Nemčijo kakor tudi za češkomoravski protektorat samo v nemških markah na podlagi novega tečaja 17.82 din za eno nemško marko.

Gospodarske vesti

Seja lesnega odseka Zveze Industrijev. Pod predsedstvom načelnika lesnega odseka g. inž. Jerneja Zupanca je bila v petek 14. t. m. plenarna seja lesnega odseka Zveze industrijev. Zastopniki lesnega odseka so sodelovali na razpravah stalne delegacije lesnega gospodarstva o vprašanju kontrole cen gradbenega lesa. Sprito zadostnih zalog pri domala vseh lesnih trdkih v naši državi ter sprito zelo omejenih možnosti izvoza, ni stvarne potrebe za kontrolo cen ter je vseskozi upravičen predlog, da se gradbeni les od kontrole cen izvzame. Od izvajanja kontrole cen za gradbeni les ne bi imel nihče kakke stvarne koristi, dočim imajo podjetja lesne stroke obilo posla z ugotavljanjem ter mesečnim prijavljanjem poedinih vrst gradbenega lesa. Odsek je vzel na znanje poročilo o korakih, ki jih je Zveza napravila zaradi prometa z drvmi na razdalje do 30 km. Dasiravno za take prevoze po potrebi trgovskega ministrstva niso potrebna odprema dovoljenja Centralne za kurivo, so železniške postaje odklonile sprejem tovorov tudi na kratke razdalje, ako pošiljatelj ni predložil odpremnega dovoljenja. Sedaj je to vprašanje urejeno ter so železniške postaje prejemale potrebna navodila. Odsek je razpravljal o splošnem položaju lesne stroke ter o težavah, s katerimi se ta stroka bori z ozirom na sedanje izredne razmere. Tako se v zadnjem času zopet čujejo pri-tožbe radi nerednega dostavljanja železnih vagonov. Znatne so tudi težave glede prevoza lesa iz gozdov na žage. Cene lesa na panju, kakor se danes zahtevajo, niso več v pravem razmerju s cenami gotovega blaga. Na splošno se priporoča primerna opreznost v poslovanju lesnih podjetij, da se izognejo podjetja neugodnim reperkusijam zaradi morebitne fluktuacije cen. Končno je odsek razpravljal o bližnjem zasedanju nemško-jugoslovenskega lesnega odbora, ki se bo pričelo 20. marca t. l. v Beogradu. Kot delegati lesnega odseka so določeni glavni tajnik dr. Adolf Golja, inž. Jernej Zupanc, Boleslav Ternovec in Filip Mulej.

== Prevod bo postal poslovna centrala za izvoz hmelja. Iz Beograda poročajo, da je trgovski minister dr. Andres podpisal odlok s katerim se Prevod proglašja kot poslovna centrala za izvoz savinjskega hmelja.

== Sodelovanje trgovine pri odkupu žitnih presezkov. Iz Beograda poročajo, da bo v kratkem Prizad v svojem poslovanju za odkup pšenice, koruze in moke pritegnil v večji meri tudi privatno trgovino. Na pristojnih mestih je bilo sklenjeno, da se pri tem poslu angažirajo privatna trgovina, zadruge in mlinci, ker bo s tem olajšano zbiranje presezkov. Prav tako smatrajo, da se bo na ta način dosegla boljša organizacija za razdelitev odkupljenih presezkov. Privatne trditve bi vršile ta posel na račun Prizada odnosno države kot Prizadovi komisijonari. V tej zvezi je Prizad že izdal poziv vsem trgovcem, zadrugam in mlincem.

Borze

17. marca

Na jugoslovenskih borzah je bilo nadalje povpraševanje za grške bone po 37. 0. Bolgarski kilinski čeki so se v Beogradu nudili po 52.08.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda pri slabši tendenci trgvala po 477.50 (v Beogradu po 477.50). Drugih zaključkov ni bilo.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaj: London 14.57 — 177.77, New York 4425 — 4 85, Curih 1028 64 — 1038 64. Tečaj na svobodnem trgu: London 215.90 — 211.10, New York 548 00 — 5520, Curih 1271 10 — 1281.10. Privatni kliring: Berlin 1772 — 1792, grški boni 37.50.

Curih. Beograd 10, Pariz 7.00, London 17.15, New York 431, Bruselj 69, Milan 21.70, Madrid 39.50, Amsterdam 229, Berlin 172.50, Stockholm 102.5750, Os 98.50, København 83.50, Sofija 4.23, Lisabona 17.2550, Budimpešta 85, A'ene 3.00, Carigrad 3.3750, Bukarešta 2.00.

EFKATI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 477.50 — 478 (477.50), 4% agrarne 56.50 bl. 4% severne agrarne 56 den., 6% begl'ske 83 bl., 6% dalm. agrarne 79.25 bl., 6% šumske 78.50 bl., 7% stbiliz. 97 — 100, 7% invest. 99 — 100, 7% Seligman 101 den., 7% Blair 100 bl., 8% Blair 103 den.; delnice: PAB 205 bl., Trboveljska 385 — 390.

Beograd. Vojna škoda 477.50 — 478 (477.50), 4% agrarne 57 den., 4% severne agrarne 55.50 — 56.50, 6% begl'ske 85 — 85.50 (85), 6% dalm. agrarne 79.75 — 80 (79), 6% šumske 79.50 den., 7% invest. 100 den., 7% Blair 99.50 — 100, PAB 201.50.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Novosadska blagovna borza (17. t. m.) Tendence nespremenljive. Ove: baški, sremski in slavonski 425 — 430, Jermen: baški in sremski 557.50 — 562.50. Kozura: ča su primerno suha z 20% vlage franko vagon ali šlep 224 (za vsak odstotek manj vlage se cena poviša za 4 din); umetno sušena kozura s 14% vlage 250 din Moka (franko vagon ali šlep v dunavski banovini): pšenična »Oge« in »Oz« 723.70% presejana pšenična moka 358 85% enotna pšenična moka 382.25, nepresejana pšenična moka 351, presejana koruzna moka ali koruzni zdrob z največ 14% vlage 321, presejana koruzna moka iz časa orimerno suhe koruze 250 nepresejana 230. Otrobi (franko vagon ali šlep dunavske banovine): pšenični 200 koruzni 8 kalmi; 150 brez kalmi 70. Fižol: baški in sremski 640 — 642.50.

Potne neprilike naših teniških prvakov

Zagreb, 17. marca. p. Semkaj so prišle vesti, da sta bila znana jugoslovenska teniška prvaka Puncić in Pallada na povratku iz Španije zaradi nekaj pomankljivosti v potnih listih aretirana v Monte Carlu. Pozneje sta bila sicer izpuščena na svobodo, vendar pa Monte Carla ne smeta zapustiti. Zagrebški sportni krogi so že podvelji potrebne korake, da se zadeva razčisti in da se obema prominentnima jugoslovenskima sportnikoma omogoči povratek v domovino.

Umor v Zagrebu

Zagreb, 17. marca. o. Policiji je nočjo uspelo razjasniti tajinstveni umor bivšega pomorskega oficirja Fedora Freudenreicha, ki so ga našli davi mrtvega v njegovem stanovanju. Policijski organi so aretirali dva mlajša fanta. Njunj imeni nista bili objavljeni. Kolikor je bilo mogoče doslej ugotoviti, je umor Freudenreicha imel patološko ozadje. Fanta sta iz umorjenčevega stanovanja odnesla le nekaj stvari.

Požar v maksimirskem parku

Zagreb, 17. marca. o. Neznanih so večrati podtaknili požar v fakultetskem gozdu v maksimirskem parku. Pogorelo je okrog 1000 kv. m gozdarja, mladega hrastja. Požar so gostarji omejili in nato kmalu zadušili.

Iz državne službe

Beograd, 17. marca. p. Upokojena sta glavni arhivar davčne uprave Maribor mesto Miloš Kramer in višji prometnik železniške direkcije Zagreb Anton Pristov.

Potresni sunki v Italiji

Trapani, 17. marca. j. (Stefani) V pokrajini Trapani so bili zabeleženi kratki potresni sunki. V Trapaniju in okolici je potres povzročil nekaj neznatne škode, dočim človeških žrtve nikjer ni bilo.

27 žrtev viharja

New York, 17. marca. A.A. (Reuter.) V viharju, ki je besel v severni Dakoti in Minnesoti, je bilo ubitih 27 ljudi. Promet je na več mestih prekinjen. Mnoge zgradbe so poškodovane. Brzina vetra je ponekod znašala čez 100 km na uro. Največ nesreč je med avtomobilisti. Toplota je v nekaterih krajih padla na ničlo.

Selivke se vračajo

Škorec je med prvimi — Kdaj se oglasi kukavica

Kakor se začne zima s snegom, tako se pomlad s povratkom ptic-selivk. Krilati pevci, ki so nas jeseni zapustili, se zdaj vračajo v stare kraje, kjer se jim obeta novo življenje in svež zarod.

Prvi, ki se spomladi vrnejo v naše kraje, so škorce. Škorec ponavadi poišče

svoje staro gnezdo

In se zopet naseli v njem. Za škorce pridejo poljski škranjčki, za njimi pa grivar in pastirica. Okoli polovice marca se ptičji zbor v naših krajih še bolj pomnoži. Priletijo kljunač, postovka, drozeg, nato pa lastovka, bobnarica. Rdečepetka, penica, slavec, strnad in vijuglavka se malo počakajo. Proti koncu aprila se oglasi v gozdu

kukavica.

Takrat že znaša domača lastovka bilke za gnezdo. V maju se vrnejo še začne selivke. Med zadnjimi pride prepelica.

Skrivnost ptičje selitve je še vedno nepojasnjena. Ni dvoma da žene ptice iz kraja v kraj

neodoljiv nagon.

Kajti nemir opazamo ob času selitve tudi pri pticah, ki so zaprte v kletke. Vendar je slej ko prej nereseno vprašanje, kaj je prav za prav vzrok ptičji selitvi? Z nedostajanjem hrane se to še ne da opravičiti. In kako se orientirajo ptiči na svojem velikem potovanju, ko vendar letijo v višini 200 do 300 m?

Selitev ptic je torej

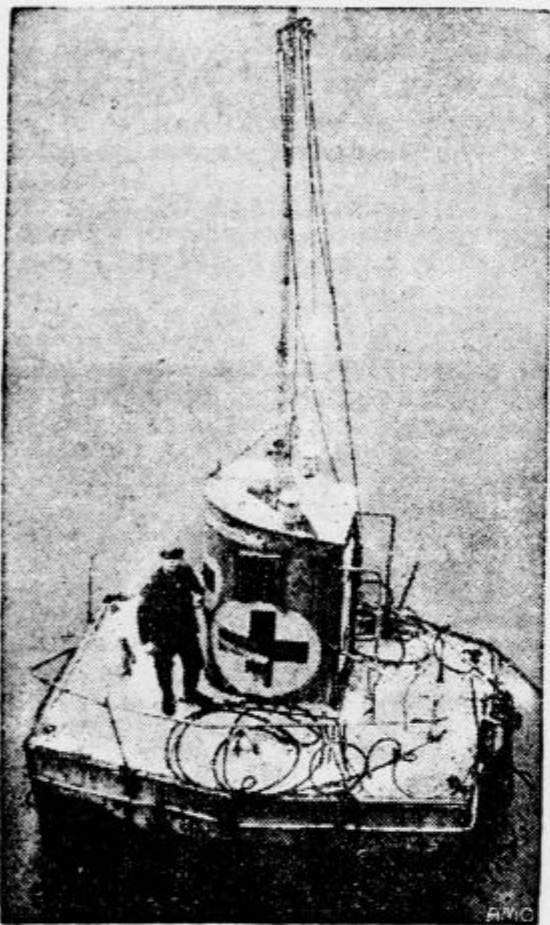
skrivnost.

ki ji še nismo prodrli do dna. To vprašanje zasluži tem večjo pozornost, ker se ne selijo samo ptice, ampak tudi nekatere druge živali. V Severni Ameriki in Severni Aziji se selijo jeleni, v Južni Afriki ka-
zi velik nagon do selitve neka vrsta koz. Pa tudi

nekatero vrsto metuljev,

kačjih pastirjev in koblic se selijo iz kraja v kraj, da ne pozabimo omeniti tudi rib, ki potujejo zaradi selitve časih v ogromnih tropih po rekah in morjih.

Plutače v Rokavskem prelivu

Pred dnevi smo pisali o plutačah, ki jih imajo Nemci na morju v Kanalu za reševanje letalcev. Slika prikazuje enega teh brodičev s »sprednje strani«

Novi bombnik tipa »Curtiss«

»Curtiss Wright Corporation« poroča, da so začele tovarnice tega podjetja izdelovati nov tip bombnika, ki bo hitrejši in odpornejši nego vsa dosedanja letala za bombardiranje. Ti bombniki bodo lahko natovorili dvakrat toliko bomb kakor dosedanja ter bodo mogli ostati v zraku štiri do pet ur več kakor najboljša dosedanja letala za bombardiranje. Povprečna hitrost novih letal bo najmanj 150 km več nego najhitrejša brzina dosedanjih bombnikov.

Top protiletalske obrambe

v industrijskem mestu Birminghamu na Angleškem

Mesto ladjedelnic

K bombnim napadom na Glasgow

Mesto Glasgow, ki so ga prošli teden z veliko silovitostjo napadali nemška bomba-
letala, spada med največja prometna in gospodarska mesta na Angleškem. Leži na zapadni obali, zato je posebno prikladen za ladjedelniško industrijo. Povojen prometni položaj na severnem delu zapadne obale je storil, da je postal Glas-
gow — po velikosti drugo mesto angleškega otočja z nad milijonom prebivalcev — glavna uvozna luka za Skotsko.

Relativno kratka zveza s Kanado je povzročila, da se je izvozna in uvozna trgovina koncentrirala v Glasgowu in ne v Londonu, ki je s svoje strani že itak dovolj obremenjen. Posebno veliko vlogo ima Glasgow kot uvozna luka za sirovine, po-

trebne industriji železa na Skotskem. Med uvoznimi predmeti je na prvem mestu železna ruda. Tu je mnogo težke industrije, pa tudi precej tvornic za orožje. Glasgow ima temu primerno izdelano železniško omrežje, ki skrbi za dobre zveze na vse strani.

Drugo mesto Hull, ki je bilo obnem z Glasgowom takisto predmet srditih nemških bombnih napadov, je mesto mlinov za rastlinsko olje. Tja so prihajale v mirni dobi potrebne sirovine iz Egipta, Južne Amerike, Indije, iz Afrike in M. države. V Hullu imajo zlasti velike hladilnice za meso. Kot ribiško mesto je Hull drugo največje mesto svoje vrste na angleškem otočju.

Strop je padel na gasilce

Nesreča v ameriškem kinematografu — šest mož ubitih

Iz New Yorka poročajo: V Brocktonu, Massachusetts, iz izbruhnil prošlo nedeljo po zadnji večerni predstavi v nekem kinematografu ogenj. Opazili so ga že tedaj, ko je bilo prepozno, da bi ga pogasili z domačimi sredstvi in so morali telefonirati po gasilce. Medtem pa se je požar tako razširil, da so plameni zajeli celo posloje. Gasilci, ki so kmalu prispeli na prizorišče katastrofe, so urno napeljali cevi ter začeli brizgati vodo na zgradbo. Skupina gasilcev, ki ni bila nujno potrebna pri gašenju izven poslopja, se je podala v notranost zgradbe v domnevi, da se ji bo od tam lahko posrečilo omejiti ogenj. Nekaj trenutkov potem, ko so ti gasilci zasedli svoje postojanke, pa se je primerila strahovita nesreča. Strop gorečega kinematografa se je udrl in se s silnim truščem zrušil na tla. Ker je bila streha zgradbe pokrita s snegom in ledom, se je zmeda še povečala.

Četrtnina ljudi na zemlji so Kitajci

Kitajska zavzema ogromen prostor 8 milijonov 500.000 kvadratnih km. Na tem prostoru živi po najnovejših statističnih podatkih četrtnina prebivalstva naše zemlje, približno 500 milijonov ljudi.

Pet in dvajset gasilcev, ki so bili v trenutku nesreče v notranosti kinematografa, se je znašlo pod razvalinami. Začeli so jih takoj odkopavati in na koncu se je pokazalo, da je obležalo pod razvalinami šest mrtvih. Dva moža še kogašajo, ostale so tovariši rešili.

A NEK DOTE

Pevce Albert Niemann je sedel s svojimi prijatelji v pivskem lokalu poleg berlidske državne opere Unter den Linden. Kazalec na uri se je nezadržno pomikal naprej — slednji sta manjkali samo še dve minuti do začetka predstave »Tannhäuserja«, v katerem bi moral Niemann nastopiti. Tedaj je pridrvel v gostilno gledališki sluga in ves zasopjen izjcljal:

»Gospod komorni pevec, čas beži! P-predstava se bo takoj z-začela!«

Niemanna to ni vrnilo iz ravnotežja. Mirno je odvrnil:

»Bežite nu, bežite! Kako se more začeti predstava brez mene?!«

VSAM DAN ENA

»Kaj vidim, ženičica, ti si že zopet omislila novo obleko? In še včeraj sem ti dejal, da izkazuje moj proračun ta mesec deset odstotkov primankljaja!«

»Razumem, možiček, toda opozarjam te, da sem ti hotela s tem nakupom samo prilepiti večje izdatke, kajti obleko sem nabavila v priložnostnem nakupu s 20 odstotnim popustom...«

(»Tidens Tegn«)

Amerika kaže svojo vojaško moč

Parada ameriške vojske pred prezidentom Rooseveltom v Washingtonu

Nov rekord s padalom

Dosegel ga je Argentinec Tomas Picasso

Kakor poročajo ameriški listi, je argentinskemu letalcu Tomasu Picassu uspelo, da je dosegel nov svetovni rekord v odskoku s padalom. Doslej je držal to prvenstvo Amerikan George Volt Picasso je odskočil 29krat, Volt na 38krat.

Tomas Picasso je začel skakati iz letala na aerodromu San Fernando v bližini Buenos Airesa prošli teden v četrtek zjutraj ob sedmih Navzlic vremenskim mot-

njam je nadaljeval z odskakovanjem do večera in je skakanje zaključil ob 18. uri.

Očitno je hotel še nadaljevati s svojimi skoki, toda policija, ki je videla, da je mož že popolnoma izčrpan, je zaradi močnega vetra, ki je od ure do ure bolj naraščal, odstranila rekorderja z letališča. Picasso je že večkrat skušal potovati Voltov rekord, toda imel je vsakega kakšno smolo. Nekoč se je precej hudo pobil in samo srečnemu naključju gre hvala, da ni plačal velike drznosti s svojim življenjem.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da grade v Nemčiji posebne tvornice za izdelovanje traktorjev po načrtu prof. Porscheja;

da je rumunska vlada postavila za ravnatelje državnih kaznilnic aktivne oficirje;

da finska vlada noče sprejeti predloga o uvedbi letnega časa;

da bo danska vlada v kratkem pozvala pod zastavo rekrute letnika 1939, ki bodo morali odslužiti šestmesečni rok;

da se je v teku marca izselilo iz Litve 36.000 Nemcev;

da so začeli v Italiji izdelovati usnje tudi iz pasjih kož;

da je razdeljevanje živeža, ki ga je poslala Amerika Franciji v sedanji stiski, pod nadzorstvom ameriških činiteljev Rdečega križa;

da so bile prošle dni tudi na področju Vatikanskega mesta uvedene kaznivce za živila, in sicer prejevske stanovalec Vatikanskega mesta dnevno 300 g kruha, 90 g mesa, 100 g masla, dočim je poraba sladkorja neomejena;

da je finski parlament odobril zakon, ki določa obvezen odstop zemlje za begunce iz sovjetskega dela Karelije.

Zdravilo proti trahomu

List »Deutscher Militärarzt« poroča da se je profesorju dr. Hankeju posrečilo s pomočjo albuca izlečiti še tako hude primere trahoma. Eksperimenti so pokazali, da traja lečenje s tem zdravilom tri tedne. Po tem času so odstranjene vse izrastline na tkivu in cko vidi popolnoma normalno.

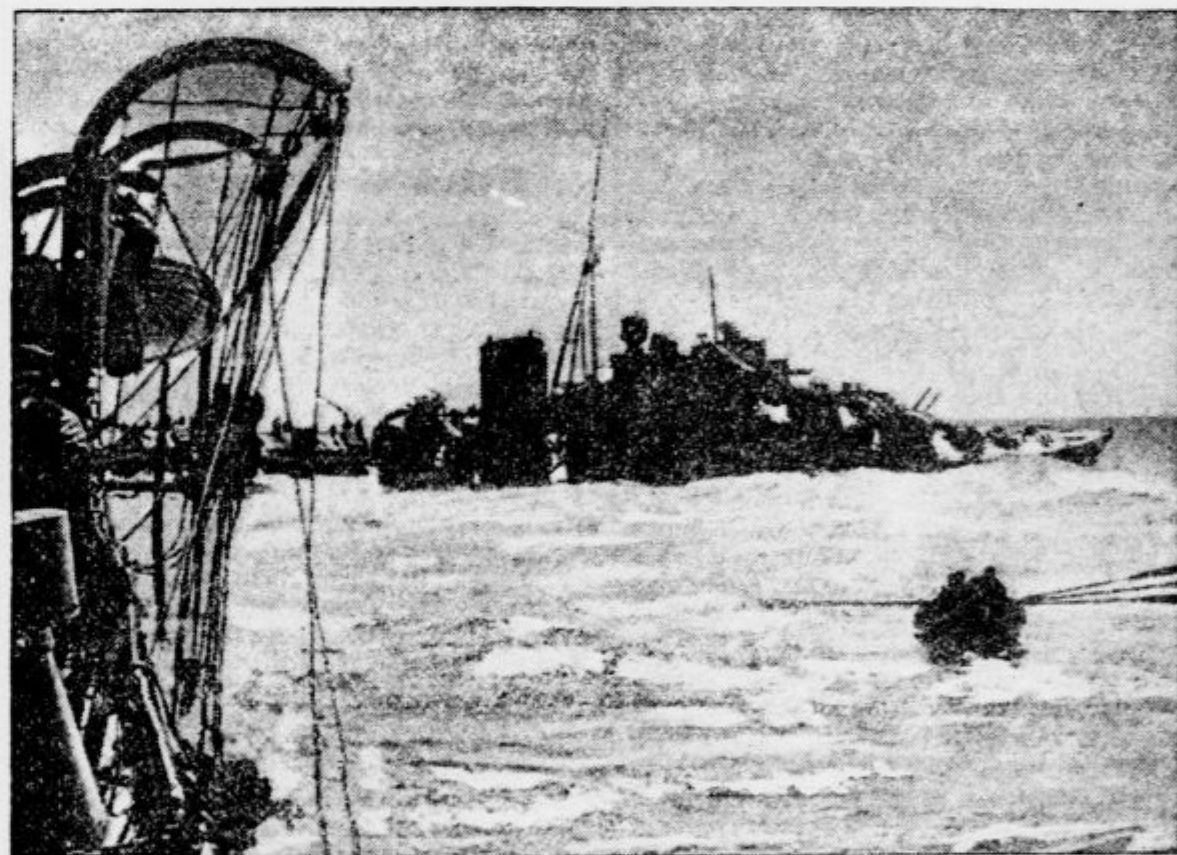
Vitamin C proti pljučni tuberkulozi

V nekem velikem kliničnem zavodu na Švedskem so pred kratkim zaključili poskuse za zdravljenje pljučne jetike z vitaminom C. Eksperimentatorji so ugotovili, da aje bil v mnogih primerih ta bolezen infekcijski proces uspešno ustavljen.

Nogavice iz morske trave

Angleški učenjaki so odkrili, da se morejo izdelovati nogavice tudi iz morske trave. Nogavice te vrste bodo zelo odporne in bodo lahko nadomestile nogavice iz svile.

Torpedo ga je zadel...

Angleški rušilec »Kelly« potem, ko je bil zadet od nemškega izstrelka

H. Adams:

26

Daisy in Rosemary

Roman

»Za Rosemaryjo gre. Zdi se mi, da je napravila nate silen vtis.«

»Preklet zalog dekle.«
»Ne pravim, da ne. Ljubosumna nisem, predobro te poznam. A nekaj te bo posebno zanimalo.«

»Namreč?«
»Rosemary ni Rosemary.«
Zdaj je Bill z vso napetostjo potegnil na uho.

Kdo sta bila ta dva? Kaj je ženska mislila, ko je trdila, da Rosemary ni Rosemary? Najbrže sta bila Verdonova. Precej časa je trajalo, preden je mož odgovoril.

»Torej ni Carterjeva nečakinja?«

»Ne.«

»Prav za prav bi morali Carterjevi to vedeti.«

»Saj to je tisto, Sid, da ne vedo. To ti je najbolj čudna istorija, ki sem jo kdaj slišala. Rosemaryjo Stewartovo poznam prav dobro. To dekle pa še boljše. Njeno pravo ime je Daisy Tudor. hči gospodinje v penzionatu. Ko me je zagledala, je seveda takoj uganila, da je izgubila igro.«

»Mar ti je priznala?«

»Da. Trdi, da si je hotela pripraviti samo štiri-najst dni lepih počitnic...«

»A kako je to dosegla?«

»Prav za prav se je razvilo samo po sebi, ne da bi ji bilo treba kaj storiti. Bila je nekakšna spremeljevalka Rosemaryje Stewartove, ki se je na vrat na nos omožila in odpeljala v Novo Zelandijo ali kaj vem, kam. Rosemary je Carterjevi še niso poznali, in Daisy je dobila nalogo, da se pelje v Dinard ter pove, kaj se je zgodilo. Tako je torej Daisy prišla v Dinard in je tu nastopila kot Rosemary.«

Sapa je zastajala Billu, ko je to poslušal. Ali je mogel? Dekle, ki se ga je oklenil s tolikšno ljubeznijo, je sleparka? Ela je trdila, da ji je Rosemary — ne, Daisy — vse priznala. Bill se je zdajci spomnil raznih majhnih pripetljivosti, ki so utegnili biti dokaz, da je trditve Ele Verdonove resnična. Kako se je Rosemary tisti večer v kazuinu zmotila v svojih letih, kako mu ni hotela pokazati potnega lista, kako je zaklicala »Nisem Rosie« — pa ne, da bi se mu bila hotela izprovesti, kdo je v resnici? — A zdaj je začel svoje lastno ime.

»In kaj neki misli, kaj ji bo vrgla ta reč?«

»Najprej brezskrbne, razkošne počitnice — če govori resnico — in ji je konec koncev verjame. Saj se je morala sama zavedati, da vekomaj ne more ostati tako. Morda bi se je bilo tudi kaj prijelo, ko bi odšla. Kako pa je z Billom?«

»Z Billom?«

»Menda nisi slep? Ako si osvojil Billa Pattersona, preden ji pridejo na sled, ne napravi baš slabe kunočje.«

»Bill vendar nič nima.«

»Čista resnica — ne v banki ne v glavi. Ona morda ne ve tega, a zanese se lahko, da se stari ne

bo pokazal umazanca.«

Nov premolk. Sid res ni bil zgovoren. Bill je z neenakimi občutki spremljal razgovor. Kar sta govorila o njem, mu ni bilo mar, a njuno mnenje, da ima Rosie — ali Daisy — namene z njim, se mu je zdelo bridko — ne, smešno, če je pomislil, kako spretno ga je ves čas držala v premerni razdalji. Ali pa je bilo to nemara zgolj premišljena šahovska poteza?

»Kaj misliš kaj storiti?« je nazadnje vprašal Sid.

»Baš to premišljujem. Kaj je za naju najbolj ugodno?«

»Če od Carterja kaj dobi, se nama seveda spodobí delež.«

»Jaz imam boljše misel. Ako bi se ti kaj pripetilo, bi bilo kar tolažilno vedeti, da je v hiši nekdo, ki biva med nami na podlagi lažnih deštev. To bi utegnulo postati zelo mučno za — dotičnika.«

Sid se je menda zamislil nad temi besedami, in Bill je storil takisto. Če bi se kaj pripetilo! Ela je bila izrekla ta stavek s posebnim poudarkom — kaj je neki pomenil? Misli so mu takoj poletale k malemu Dorieju. Že enkrat je bila rešila malčka ali si vsaj pridobila sloves, da ji gre zasluga za njegovo rešitev. Mar se je pripravljala nov naklep? Ne ona ne mož nista mogla imeti v tem oziru slabih namenov, kajti drugače ne bi bila izpodnesla prve nakane. In vendar je iz pogovora jasno izhajalo, da ima njiju obisk določen namen — namen, ki očitno ni mogel biti dober.

»Saj si jasnovidka,« je Sid pomembno dejal.

»Tudi na to sem že mislila. Tu splošno mislijo,

da se z Rosemaryjo Stewartovo nisva seznanili in da zaradi tega ne morem imeti nobenega suma zoper nečakinjo Carterjevih, ki so mi jo predstavili. Toda kak majhen, nedoločen namig, da me nekaj vznemirja, si konec koncev lahko privoščim. O pegah v kristalu, o grozljivih sencah, kaj vem, o čem še. To bo kasneje dokaz, kako prav sem imela.«

»Trdila bo, da ti je vse povedala.«

»To lahko utajim. Dekle, ki jo razkrinkaš kot slepako, se kakopak zateka k vsem mogočim lažem.«

»Bilo bi verjetno. Stvar nama utegne koristiti. A loti se je previdno. Kaplja pijače mi ne bi škodila. Pojdiva v hišo.«

To so bile njegove najdaljše besede. Bill je slišal, kako sta se njiju glasova počasi izgubljala proti hiši. Počakal je še nekoliko, nato pa zlezal s svojega visokega mesta na stogo.

Dva vražja spletkarja — toliko je bilo jasno. A kakšen je bil njun načrt? Daisy, sama sleparka, naj bi segla za njiju na kostanj v omeni ali na nosila odgovornost za nekaj, kar snujeta. Njo naj bi zadela sramota in kazen, ta dva pa bi jo odkurila s plenom. Prevejan načrt! Kaj čuda, da jima ni bilo mar, če pripravita dekle v nesrečo! In on? — Ničesar ni mogel storiti, vsaj zdaj še ne. Moral je imeti oči odprte in čakati. Morebiti je bilo kar dobro, da sta ga imela za tako preprostega.

Ko je stopal po vrtni, je zagledal pri enem izmed rožnih grmov Daisyjo — in zavil v stran. Le kako naj se zdaj vede proti nji?

Bill je vedel, da mora vse, kar je mislil to popoldne, še enkrat prešetati.

»Dostojanstvo Francije v trpljenju«

Francosko in tuje časopise, zlasti švicarske, je posvetilo mnogo člankov duševnemu in telesnemu trpljenju v katerem živi danes Francija. Znan francoski publicist Wladimir d'Ormesson razvija o tem v listu »Figaro« nekaj misli in med drugim piše:

»Ena najboljši značilnih potez današnje Francije je dostojanstvo v trpljenju. Lahko se reče, da je naša dežela do svojih moralnih veličin vredna obdobja. V tem se ujema vsa pričevanja tujcev, ki nas opazujejo. Vsi ugotavljajo, red, delo, samoodlobovanje, prenašanje žrtve, toplo medsebojno pomoč in mir, oni veliki mir, ki ni prazen, temveč je disciplina sama... Vedeti moramo, da niso nevtalci, ki so od daleč opazovali dogodke, preko katerih smo šli, ničesar razumeli od tega, kar se je v Franciji dogajalo. Bili so popolnoma zapreženi. Kar se je zgodilo, je bila zanje neresljiva uganika. Pomislite: Francija, potolčena v petih tednih, omajana na vseh koncih! Splošno so takrat spraševali, ali srce Francije sploh še bije...«

Da, še vedno bije, spet je dobilo svoj trdnost. Toni isto srce, niti ne isti ritem. Čas borbe je minil. Zdaj ne gre več za napor vojne, gre pa za nekaj, kar zahteva morala več moralne sile, več samoodpovedi: postaviti se moramo polno po robu. Tujci so zdaj spet našli Francijo. To, kar pišejo o njej številni nevtralnici časopis, nas ne pušča hladne. Zahvaljeni naj bodo za to, da nas tako dobro opazujejo

in tako dobro razumejo! Njihova fina sodba nam je dragocena tolažba. Pomagajo nam izpolnjevati naše lastne izkušnje. In vendar Francija res trpi! Kaj bi govorili o materialnem trpljenju, čeprav je vsakdanje, obsežno, težko in ga je izredno huda zima še bolj pocrnila. Tudi o porazu samem nočem govoriti, niti o škodi, ki jo je domovina utrpela, temveč le o moralnem trpljenju, ki ga na dnu srca doživljajo sleherni od nas. Ta raztrgana ognjišča, porušena in onemogočena, ta razkrojena francoska družina, ta Francija, ki je od Francije tako daleč! Skoraj neverjetno se zdi, da smo se na tako neobičajno stanje sploh mogli privaditi. Resnično, v človeku je prožnost, katere niti ne slutimo. Pozneje, ko se bodo vse te preizkušnje končale, se bomo čudili, da smo jih sploh lahko prenašali.

In vendar jih Francija sprejema z vzornim dostojanstvom. Francija pregleduje danes vse svoje vrednote, poime in čuvstva, med katerimi je živila dolga leta. V najgloblji kodični njeneza bitja deluje veliko delo očistitve, iz katerega, bodi mo prepričani, bo končno po velikem trudu vstala naša dežela očistena vseh strupov, ki so ji pripravili toliko zla. O množici se je motila, o možeh in stvarih: na vseh poljih je napravila naraščajoče napore: grešila pa je v glavnem, ker ji je manjkala resnosti. Toda v dimu podiračih se iluzi vedno bolj spoznava kaj je trdnost in resnično.

BELEŽKE

O zbiranju ustvarjajočih narodnih sil

»Samouprava«, službeno glasilo JRZ, posveča poseben članek zbiranju pozitivnih narodnih sil v našem javnem življenju. Najprej ugotavlja, da obstoji za tako zbiranje veliko razpoloženje med narodom, nato pa nadaljuje:

»Postavlja se sedaj vprašanje, kako naj se izvede to zbiranje in okoli česa, kdaj in s kom in na kak način. Parola o zbiranju vseh pozitivnih narodnih sil je bila postavljena že ponovno. Mi smo za zbiranje narodnih sil, vendar ne v obliki zbiranja političnih sil, temveč v obliki zbiranja ustvarjajočih vrednot. Zbiranje sil morajo izvesti na nestranskem programu in v znamenju gesla: država nad vse, vsi za državo.«

Sokolstvo in novi čas

V najnovejši številki »Sokolske volje« objavlja podtlačarinja ljubljanske sokolske župe g. Janko Jazbec uvodnik, v katerem govori o obnih zborih sokolskih edinic in opozarja na veliko važnost dela v telovadnicah. Na koncu piše:

»Redna telovadba vseh društvenih oddelkov bodi povsod naša prva naloga. Samo kjer je osredotočeno sokolsko življenje v telovadnici, so dosegljivi trajni uspehi. Tam bomo našli tudi potrebni vzgon za izredne naloge, ki nam jih neizprosno zastavlja novi čas.«

Ta novi čas, ki se napoveduje po širokem svetu, nas Sokolov ne bo mogel presenetiti, če ostanemo delavni in dosledni. Vsa naša stremjenja in ves naš trud so namenjeni splošnim narodnim koristim. Naša načela enakosti in bratstva, naši pogledi na svet, zlasti glede socialne pravičnosti in svobodnega udeleževanja v vseh panogah narodne kulture, ne bodo izgubili nikdar svojega pomena. Mi smo svoja načela uresničevali, kamor je prodrla sokolska misel. Uresničevali smo jih v času, ko smo ginevali v suženjstvu in potem, ko nam je zasijalo sonce svobode. Uresničevali jih bomo, ko bo nastopil novi čas. V ta namen niso potrebne nikake preusmeritve našega programa niti delovnih načinov. Če bomo izpolnili vrzeli v naših vrstah, ki se pojavljajo zaradi malčnosti pri izvrševanju prevzetih dolžnosti, in strnili vrste v krepko povezanost, potem lahko mirno zremo novim časom nasproti.

»Družinske večernice« za koroške Slovence

V majhno nadomestilo za knjige Mohorjeve družbe je izšla, kakor razvidimo iz zadnje številke celovškega »Koroškega Slovence«, slovenska prosvetna zveza v Celovcu drobno knjižico, nekakšno slovensko čitanko za našo narodno manjšino v Nemčiji. Ob izidu te knjižice, ki nosi naslov »Družinske večernice«, piše »Koroški Slovence« med drugim:

»Povojna slovenska Koroška je sicer slovstveno zelo skromna; že značaj izdanih del kaže, da se nahaja naša narodna skupina po svetovni vojni v izrednem položaju, ki se niti do danes ni mozel ustali. Navidezno kulturno pasivna slovenska Koroška pa še davno ni kulturno mrtva, temveč siliti gredici, ki venomer sili v novo rast.

Kaj naj bi pomenile letošnje »Družinske večernice«? V prvi vrsti so dokument naše slovenske kulturne volje. Tudi danes še ima slovenska Koroška svoje misli in težnje, svoj nazor o življenju in svetu. Tudi danes izjavlja rod Zilje, Roža, Gorjance in Objezerjanov ter Podlune svojo pripadnost k slovenskemu kulturnemu občestvu. Veliki slovenski sinovi so glasniki tudi naša notranjost, našega duha in srca. Številni strojniki »Večernice«, čitajo večina brezimni, prisoča zanimanje rojakov za izdajo in toplo vnema zanje so za to našo trditve najboljši dokaz.

Se nekaj bi »Večernice« hotele biti. Zaveznost razgrinjajo naši narodni družinski prvine življenja in zgovorno hočejo dopovedati vsemu rodu, kateri so nepopravljivi temelji ob prelomu časov in nazorov. Zaveznost je torej v knjižici poudarek domoljubja, rodoljublja in bogoljublja. Rojaki ka bodo razumeli in uočevali. Saj je vsemu narodu na Koroškem kakor otroku, ki sega do materni roki, da za varno vodi preko čeri in prepado. Svet pa je tudi danes bogat in lep za vsakogar, ki si zna v njem poiskati bogastva in lepote.«

Svobodne in prisilne delavske strokovne organizacije

O svobodnih in prisilnih delavskih strokovnih organizacijah razpravlja »Delavska pravica«, glasilo krščanskih socialistov. Za uvod navaja besede papeža Leona XIII., da je »po naravnemu pravu človeku dovoljeno, da se združuje v zasebnih družbah, država pa je ustanovljena, da štiti naravne pravi-

ce.« Na podlagi teh ugotovitev papeža Leona XIII. zavrača »Delavska pravica« akcijo podružnice Jugosla. Zveze združenih delavcev, ki hoče sforcirati pri nas ustanovitve prisilne enotne delavske strokovne organizacije. Med drugim piše:

»V naši ožji domovini, Sloveniji, predlagajo in zahtevajo to osebe in organizacije, ki se pri svojem delu sklicujejo na svoje katoliško prepričanje. To delajo, čeprav je iz Leonovih besed razvidno, da je dolžnost države štiti svobodno strokovno gibanje, ne pa še vanj vmešavati ali ga celo preganjati. Take zahteve stavijo, ker jim ni mar za posledice in ker so v sodobnem viharju in zavesti svoje moči očitno pozabili na Leona XIII.«

Proslava 1300-letnice pokristjanjenja Hrvatov

Hrvatski škofoje so se te dni objavili pismo, naslovljeno na vse katoliške škofoje svetovnega sveta. Pismo sporoča, da bodo hrvatski katoličani letos slavili 1300 letnico, odkar so bili Hrvati pokristjanjeni. Leto 641. je namreč poslal kratinski papež Ivan IV., ki je bil po rodu Dalmatinec, v Istro in Dalmacijo opata Martina z narocilom, da pridobi za katoliško stvar Hrvate, ki so prihajali v tej dobi na obale Jadrana in se naseljevali v sedanji svoji domovini. Pismo govori nato obširno o odnosih med Vatikanom in Hrvati skozi dolga stoletja sem. Končno vabi vse škofoje, naj se v duhu udeležijo velikega mednarodnega euharističnega kongresa, ki bo letos od 19. do 22. junija v Zagrebu.

Lovro Matačić je nastopil v Berlinu

Znani beograjski dirigent Lovro Matačić se je mudil te dni v Nemčiji. V nedeljo je dirigiral orkester berlinske radijske postaje na koncertu za nemške vojake, ki je redno vsako nedeljo popoldne. O njegovem nastopu poročajo skoraj vsi nemški listi, vsi zelo laskavo.

Čitanka za slovenske otroke na Madžarskem

Politična revija »Ravnopravnost« poroča, da je nedavno izšla v Budimpešti čitanka za slovenske manjšinske šole na Madžarskem, čitanka ima naslov »Vend-slovenska knjiga ostenja za I. II. in III. zloc narodne soles«. Čitanko je odobrilo madžarsko ministristvo prosvete, tiskano pa je v madžarskem pravopisu in v dialektu.

V tretjem delu čitanke je »Oca naš« (Oče naš), v katerem prosijo Slovenci izven Madžarske: »Szmiluj sze, trostaj nasz, tvoje matnike vu tihenskoj robsztvi trpesce Slovence!«

»Ravnopravnost« pozdravlja izdajo šolskih čitank za slovenske, hrvatske in srbske otroke na Madžarskem, kritizira pa, da so pisane v dialektih in slovenske tudi v madžarskem pravopisu. Dalje pravilno pripominja, da po svoji vsebini niso v skladu z razvojem prijateljskih odnosov med Madžarsko in Jugoslavijo; čim prej naj se zato zamenjajo z novimi.

SOKOL

»Otroška tragedija« na sokolskem odru na Vrhniki. Ker zaradi ponesrečeno izbrana termina ni bilo pravega odziva pri uprizaritvi igre »Otroška tragedija«, se je vrhniško sokolsko društvo odločilo, da jo ponovi na Jožefovo ob 20. uri. Delo mojstra Schönherrja v Delakovi priredbi je vredno zanimanja vsakogar in upamo, da se bo naše gledališko občinstvo odzvalo ponovni uprizaritvi v polnem številu. Tudi igra, režija, scena itd. zasluži vse priznanje in je že prva uprizaritev porok, da bodo na praznik sv. Jožefa zadovoljni prav vsi. Br. Leban in sestra Miklavčičeva sta že pri prvi uprizaritvi dokazala, da sta zrela za oder ter je sokolski gledališki odsek mnogo pridobil s pritegnitvijo teh dveh k sodelovanju. Režija v rokah br. Zega je na dostojni višini. Celotna prireditev je vredna, da si jo vsakdo ogleda, zato 19. marca vsi v Sokolski dom in zadovoljni boste!

Se en vadijski tečaj v Skoplju. Župno načelnistvo v Skoplju dobro pozna potrebe svojih društev. Pomanjkanju vadijskega se izkuša izogniti s prirejanjem pogostih vadijskih tečajev. Pred nekaj dnevi se je zopet nehal 14dnevni tečaj, ki se ga je udeležilo 27 bratov in 14 sester. Ti bodo sedaj pomnožili vrste vadijskega v župi. Se vedno nove sokolske čete. Naš jug se vedno bolj grinja v sokošto. Četudi današnji časi niso preveč naklonjeni ustanavljanju novih združenj, tudi sokoških ne, se vendar skoraj vsak teden sliši o kakih novi četi nastali iz krajevnih porok. Tako je bila pred nekaj dnevi osnovana četa v Milivci poleg Sviljanca v kragujevaški sokolski župi, ki je že takoj v početku pokazala znatno delavnost.

Najstarejše sokolsko društvo v Južni Srbiji je ono v Prištini, ki je bilo ustanovljeno leta 1903. Nato je sledilo društvo v Prizrenu in pa kmalu potem v Skoplju.

Med 44.063 Sokoli-telovadci v čemskem sokolstvu je 312 veteranov, ki imajo že nad 60 let, a še vedno redno posejajo telovadne ure. V starosti od 18. do 21. leta je v telovadnih vrstah 13.535 bratov, do čim jih spada v starostno dobo od 21. do 30. leta 17.938. Od 30 do 50 let starih telovadcev je 10.967, med 50. in 60. letom pa se vrste še močno redčijo; vpisanih je samo še 1300 telovadcev.

Zupa Banjaluka je priredila v drugi polovici februarja za svoja društva štiridnevne načelniški tečaj, ki se ga je udeležilo 26 bratov in 22 sester. Dnevni red tečaja je bila priprava društvenih načelnikov in načelnice, oziroma njihovih namestnikov in namestnic za župne tekme in župni zlet ter za savezne tekme in vsesokolski zlet.

SPORT

Med množico dogodkov v Planici Še nekaj dodatkov k mladinskim tekmam na terenih okrog Ilirjanskega doma

Res rekordni je bil spored, ki so ga priredili iz SK Ilirije izvedli od sobotnega popoldneva do sončnega zahoda v nedeljo na terenih okrog svojega doma v Planici. Maloštevilo tehnično vodstvo, ki je bilo v rokah g. Staneta Miklavčiča in njegovih sodelavcev dr. Nagyja, Kramaršiča in Mahkova, je s pomočjo Jeseničanov, ki so postavili sodniški zbor za stafetne tekme SZSZ, svojo ogromno delo opravilo do skrajnih možnosti. Pri tem pa je vendarle naletelo na nekatere nepredvidene težave, zaradi česar so se pričetki posameznih konkurenč zakasnili in je bila nazadnje cela nedelja prekratka za popolno zaključitev te ogromne prireditve. Oddto izviru tudi, da smo morali svoje včerajšnje poročilo o planiškim mladinskim prazniku objaviti deloma nepopolno. V naslednjem objavljamo še glavne podrobnosti.

izide s tekem v slalomu

ki so se prav tako začele z zamudo in zaradi številne udeležbe končale tako pozno, da nas je zaključek včerajšnje redakcije prehitel, preden smo spet dobili zvezo s tehničnim vodstvom v Planici. Včeraj so nam na kratko sporočili naslednje podatke o tekmovalstvu v slalomu:

MLADINA: 1. Ivan Silbar, 2:26; 2. Janez Kolman, (oba SK Begunje) 2:26.7. NARASČAJ: 1. Tinček Mulej, 1:40.8; 2. Damjan Hladnik (oba Ilirija) 1:56.3; 3. Marjan Praček, (Gorenjec) 2:30.

JUNIORJI: 1. Boris Ružičar, (Ilirija) 1:58.6; 2. P. Bubič, (Železnikar) 2:13; 3. Avgust Smole, (Poljana) 2:39.5. SREDNJEŠOLCI: 1. Ljubo Bizjak, (III. dr. g. Ljublj.) 1:44.6; 2. Stane Konstantin, (TSS) 1:55.1; 3. Tone Černe, (IV. dr. g. Ljubljana) 1:55.4.

SREDNJEŠOLSKA MOSTVA v tekmi za prehodni pokal SK Ilirije: 1. Teh. sred. šola, Ljubljana 6:16.2; 2. dr. klas. gimn., Ljubljana 6:42.2; 3. III. dr. real. gimn., Ljubljana 7:12.2; 4. dr. real. gimn., Kranj 7:17; 5. I. dr. real. gimn., Ljubljana 8:31.

Udeležba na letošnjih mladinskih smučarskih tekmah je številčno zaoztajala za nekaterimi iz prejšnjih let, kar je vsekakor več vzrokov. Od nekdaj ni bilo šolske mladine, ker šolska vodstva menda niso bila obveščena o terminu in načinu tekmovanja, od nekdaj ni bilo srednješolcev, ker organizacija med dijaštvom še ni segla

Jutri — domača prijateljska tekma

Ljubljana — Hermes ob 15.30 na stadionu Hermesa s predtekmo ob 14.

Ljubljana in Hermes sta se dogovorila za domačo nogometni spored, ki bo jutri na praznik na stadionu Hermesa. Moštvo Ljubljane potrebuje treninga na tujem in velikem igrišču. Šiškarji, ki so že v dobrem treningu, bodo na svojem terenu vpoštevanja vredni partner. Za uredbo sistema, kakršnega imajo vsi klubi, ki pridejo v poštev za finalna tekmovanja, je

V nekaj vrstah

V hrvatski in srbski ligi

so v nedeljo odigrali XVII. ali predzadnje kolo ter posebno v hrvatski ligi poskrbeli za nekatera presenečenja, ki so prevrgla vse dosedanje račune. Kakor smo na kratko že zabeležili v ponedeljski izdaji našega lista, je najhujše razočaranje doživela Concordia v Splitu, ki je pustila obse točki tamkajšnji delavski enajstorici, pa tudi drugo in najboljšo splitsko moštvo se je iz Zagreba vrnilo z obema točkama, tako da je Hajduk z vidnim naskokom prevzel vodstvo v tabeli in ima mnogo nade, da bo tamkaj ostal dokončno in si letos pribori prvenstveni naslov. Da je bila časa grenkosti za Zagrebčane še hujša, so »purgeri« v Osijeku dosegli samo remis proti tamkajšnji Slaviji, kar bo lahko ne glede na to, da se je tekma končala nekaj sekund prekmalu, usodno za sedanjega drž. prvaka.

Da je bila vrsta senzacij v tem kolu popolna, so še Varaždinci zmagali nad Saškovičarji s 7:1, kar vse je imelo za posledico, da se je prvenstvena tabela spremenila kakor sledi:

Hajduk	17	13	3	1	66:17	29
Gradjanski	17	10	7	0	69:16	27
Concordia	17	12	2	3	60:21	26
HAŠK	17	7	6	4	40:28	20
Split	17	6	4	7	21:47	13
Slavija (V)	17	5	3	9	27:41	16
SASK	17	5	3	9	16:38	13
Železnikar	17	2	6	9	19:41	10
Slavija (O)	17	3	4	10	22:51	10
Bačka	17	1	4	12	27:56	6

Ta vrstni red bo veljal samo do jutri zvečer, kajti zadnje kolo v hrvatski ligi je na sporedu že na jutrišnji praznik, ko se bodo sestali še:

v Zagrebu: Gradjanski—Sašk in Concordia—Železnikar, v Splitu: Hajduk—Split, v Varaždinu: Slavija—Hašk ter v Osijeku: Slavija—Bačka.

V srbski ligi borba za tretje in četrto mesto še zmerom ni odločena. Subotički Železnikarji so sicer uspešno nastopili proti beograjskim rdečim in odnesli točko s tujega terena, zato pa je v Sarajevu Jedinstvo doseglo nepričakovano zmago 2:1 nad sarajevsko Slavijo in se tako povzpelo na tretje mesto v tabeli. Ostali trije izidi niso prinesli nič novega, saj so po dveh točki z bolji ali manj tesnimi zmagami spravili BSK, Bata in Gradjanski iz Skoplja. Tabela v srbski ligi kaže pred zadnjim kolo naslednjo sliko:

BSK	17	14	2	1	32:17	30
Jugoslavija	17	10	4	3	40:21	24
Jedinstvo	17	8	2	7	20:21	18
ŽAK	17	7	4	6	32:39	18
Voivodina	17	6	5	6	33:28	17
Bata	17	8	1	8	38:32	17
Jugoslavija (J)	17	7	2	8	27:40	16

lovačev je 10.967, med 50. in 60. letom pa se vrste še močno redčijo; vpisanih je samo še 1300 telovadcev.

Zupa Banjaluka je priredila v drugi polovici februarja za svoja društva štiridnevne načelniški tečaj, ki se ga je udeležilo 26 bratov in 22 sester. Dnevni red tečaja je bila priprava društvenih načelnikov in načelnice, oziroma njihovih namestnikov in namestnic za župne tekme in župni zlet ter za savezne tekme in vsesokolski zlet.

tja gori do Maribora in Celja, ponekod ni bilo zanimanja med učitelji in profesorji in podobnega več. Vse to kaže, da so bile priprave za mladinske tekme na smučeh v velikem obsegu letos še — vsaj kolikor so bile vezane na pristaneke prosvetnih oblasti in njihovo sodelovanje — močno pomanjkljive.

Kljub temu pa je letošnja Planica srednješolcem odprla pot na sportna tekmovanja. Začetek je storjen in zdaj je treba le potrebne poudarka v sportnih organizacijah in primerne umevanja na odločilnih mestih, pa bo naš srednješolski sport vsaj v tej panogi krenil v pravo smer. Pri tem bo treba poskrbeti za čim tesnejše sodelovanje med sportnimi funkcionarji in vzgojitelji šolske mladine, ki zdaj — in tudi na planiških tekmah — še ni bilo najbolje. Vse to pa so že manj važne podrobnosti, če bo dijaštvo le dana možnost, da se bo lahko v prostem času pod pravi vodstvom posevečalo temu zdravemu sportu.

Daril je bilo v Planici mnogo in številni najboljše med mladimi tekmovalci so se vračali na domove z novimi smučmi, z novo opremo in drugimi praktičnimi stvarmi za smučarje. Med najbolj zavidanimi nagradami so bili seveda oni trije, ki so prejeli nagrade našega lista, dva para tereniskih in par tekmovalnih smuč. Slednje je nesel domov Tinček Mulej, da mu bodo v izpodbudo, da se bo v bodoče mnogo skokov posvetil tudi še teku. Morda zraste prav iz njega nov tekmovalc za klasično kombinacijo, za katero nam tako primanjkuje dobrih moči.

Kljub izrednim časom in nekaterim organizacijskim nevspehom, ki jih tudi prireditelji niso mogli preprečiti, je letošnja Planica z mladino dosegla velik uspeh. Ilirji in njeni delavni smučarski sekciji gre vse priznanje, da vztrajno nadaljuje delo za vzgojo smučarskega naraščaja. Mladina je naš up in naša nada tudi na belih poljanah in, če so uspehi v sportu kje vredni truda in žrtve, so jih predvsem vredni za mladino, ki krepi telo in duha v zimski naravi — na soncu in smreč. Tega oboga je pa bilo v Planici povrh vse volje za zmago in darila več kakor v izobilju, tako da so se do zadnjega vsi zadovoljni vračali z letošnjega praznika smučarske mladine.

L. S.

je treba poudariti krasen uspeh Tjaše Pastošlemškove, ki je s slajno igro premagala prvakinjo Hrvatske ter tako postala glavni favorit drž. prvenstva, ki bo baje v Ljubljani. Želim samo da bi to ne bil njen zadnji nastop!

Po skupnem rezultatu 4:6 so Ljubljanci lahko ponosni na svoj uspeh proti takom renomiranemu nasprotniku. Kakor so se dogovorili, bodo Haškovi v kratkem, morda že v petek ali soboto, nastopili v revanši tekmi v Ljubljani.

Dve zmagi Celjanov v table-tenisu. Dne 9. t. m. je bil v Mariboru, dne 16. t. m. pa v Celju medmestni dvoboj v table-tenisu med Mariborom in Celjem. Obakrat so zmagali Celjani in sicer prvokrat s 31:5, drugokrat pa s 44:5. Celjani so znatno prekašali Mariborčane. Za Celje so nastopili Latinovič, Čoh Rebešek, Vrečič I in II, Zorec, Zeljko in Milan, za Maribor pa Šumer, Angleitner, Sušnik, Kompars, Ljuban, Franc in Klampf.

V Beogradu je bil v nedeljo občni zbor kolesarske zveze, na katerem je bila po sprejetih poročilih izvoljena nova uprava s predsednikom polkovnikom Dimitrijem Pavlovičem na čelu. V odboru bodo zastopali Slovensko kolesarsko zvezo Ulrik Vospernik, Ivan Otrsin in Josip Butinar. V zbor kolesarskih sodnikov je bil izvoljen Rudi Schweitzer iz Ljubljane.

Znani ljubljanski srednje progaš Janez Gabrček je izstopil iz svojega kluba ASK Primorja, katerega član je bil preko 15 let, in prestopil v jeseniški Bratstvo. Ker je utemeljil potrebo izstopa s tem, da je uslužben na Jesenicah, mu je vodstvo kluba, rado dalo odpuščilo, tako da bo lahko brez vsakih zaprek takoj nastopil za Jeseniški klub. Kakor smo zvedeli pa ne bo samo nastopal za svoj novi klub, ampak bo opravljal tudi funkcijo trenerja. Z njegovim pristopom je Bratstvo zopet mnogo pridobilo in vse kaže, da bo ta klub prej ali slej imel tudi v slovenski atletiki vidno vlogo.

Razpis

teka čez drn in strn v izvedbi SK Ilirije v nedeljo 23. t. m.

S. K. Ilirija priredi v nedeljo dne 23. t. m. ob pol 11. propagandno tekmovanje v cross-countryju. Start in cilj bosta pred teniškim igriščem S. K. Ilirije. Dolgo in srednjeprogaški tekmujejo na progi 4.5 km, juniorji C, sprinterji, metanci in novinci pa na 2.5 km. Proga poteka po Lateranovem dvorodu in nato po obronkih Rožnika. Vsaka skupina se kvalificira posebej. Pravico nastopa imajo vse verificirani in neverificirani atleti klubov, članov SLAZ, v skupini novincev pa oni, ki niso člani nobenega atletskega kluba. Tekmovanje je odobrila SLAZ.

Prijavnine in nagrad ni. Prijave se sprejemajo v teniški garderobi pol ure pred pričetkom tekmovanja.

Tekmovanje za damsko prvenstvo SZSZ v alpski kombinaciji bo v nedeljo 23. t. m. na Črnučem vrhu nad Jesenicami. Prijave je treba poslati do sobote 22. t. m. zvezi. Podroben razpis bomo še objavili.

SK Mars. Opozorjamo vse igralce I. moštva, da igrajo jutri popoldne tekmo za trening s Korotanom na igrišču Korotana. Postava moštva je razvidna na oglasni deski. Vsi pozvani igralci naj bodo ob 14. v garderobi. Hassl, Pitek, Doberlet in Slaniča sigurno. Načelnik.

SK Svoboda. Zaradi jutrišnjih tekem drevi ob 19. obvezen članski sestanek pred Delavsko zbornico za I. in juniorsko moštvo. Baznik in Dragič sigurno!

SK Grafika. Jutri ob 15. dalje važen trening za vse igralce za Kolinsko tovarno. Mirko sigurno. Načelnik.

SK Slavija. Drevi ob pol 20. obvezen članski sestanek v klubski sobi. Važno zaradi tekme na praznik. Juniorji igrajo ob pol 10. za Kolinsko tovarno s Svobodo jun. Ob pol 9. naj bodo v klubski sobi. Prvo moštvo gostuje v Domžalah proti Disku. Odhod iz Ljubljane ob pol 14. Ob 13. naj bodo vsi na glavnem kolodvoru. Opremo naj dvignemo ob pol 11. dalje v klubski sobi. Vsi sigurno, posebej Kržan, Zadel, Koman. Tajnik.

SK Celje — nogometna sekcija. Jutri, na Jožefovo, ob 14. bo na Glaziji tekma za trening z Jugoslavijo. Vsi igralci I. in II. moštva naj bodo ob 13.30 v garderobi. Blagotinšek in Zargi gotovo!

SK Celje — atletska sekcija. Jutri, na praznik ob 11. bo zelo važen sestanek vseh atletov. Ker je dnevni red zelo važen, naj pridejo prav vsi. Sestanek bo ob vsakem vremenu na Glaziji. Nujno!

Jahlanje in dirkalno društvo v Št. Jerneju ima svoj redni občni zbor dne 23. t. m. ob pol 15. v sobi nad občinsko pisarno v Št. Jerneju.

Gimnastično plavalni tečaj za dame in gospe v zimskem kopališču SK Ilirije se zopet prično v č

